

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra společenských věd

Diplomová práce

Sociologie těla a její využití ve výuce na základních školách

Vypracovala: Bc. Monika Kačenová
Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Fanyš

České Budějovice 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

11. 7. 2017

Podpis studenta

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala panu Mgr. Tomáši Fantyšovi za jeho pomoc a odborný přístup během psaní této diplomové práce. Vážím si jeho cenných rad a připomínek. Dále bych chtěla poděkovat respondentkám za jejich otevřenost a vstřícnost.

Anotace

Diplomová práce s názvem *Sociologie těla a její využití ve výuce na základních školách* se obecně zabývá sociologií těla, v jejím rámci sexuálním chováním, a to zejména z hlediska sociologie. Text se zaměří na dějiny sexuality, na současné pojetí sexuálního chování a na sexuální výchovu. Kvalifikační práce je doplněna částí praktickou – rozhovory s učitelkami sexuální výchovy, jež odpovídají především na otázku, jak se jim učí dané téma.

Klíčová slova

Sociologie těla, sexuální chování, sexualita, sex, sexuální výchova, učitelky, základní škola, rozhovor

Annotation

This dissertation called *Sociology of the Body and Its Use in Teaching at Primary Schools* generally concerns with the sociology of the body, the sexual behavior, especially from a sociological point of view. The text focuses on the history of sexuality, the current concept of sexual behavior and sexual education. The qualifying work is completed with a practical part – interviews with sex education teachers, who mainly answer the question about their view of teaching this subject.

Keywords

Sociology of body, sexual behavior, sexuality, sex, sexual education, teachers, elementary School, interview

Obsah

1 Úvod	6
2 Rešerše literatury	8
3 Teorie a metody	12
4 Sociologie těla	13
4.1 Sexuální chování těla	14
4.1.1 Historický exkurz	17
4.1.1.1 Počátky sexuality	18
4.1.1.2 Doba tradiční	20
4.1.1.3 Moderní doba až současnost	22
4.1.2 Revoluce v sexuálním chování	32
4.1.2.1 Někteří průkopníci sexuální revoluce	35
4.1.3 Současné tabuizované otázky	38
4.1.3.1 Anorgasmie u žen	40
4.1.3.2 Sex ve stáří	42
4.1.3.3 Prevence pohlavních chorob	45
5 Sexuální výchova	46
6 Výzkum	53
7 Závěr	58
8 Literatura a zdroje	64
9 Přílohy	73

1 Úvod

Diplomová práce s názvem *Sociologie těla a její využití ve výuce na základních školách* se obecně zabývá sociologií těla. V rámci této problematiky se předkládaný text zaměří na sexualitu, sexuální chování těla, a to zejména sociologickou perspektivou. Nazírání na sex je totiž utvářeno pod vlivem společnosti, jedná se o společenský konstrukt. Z této teze vychází celá práce. Samotný text navazuje na kvalifikační práci autorky *Problém těla a společnosti*, v níž také analyzovala sociologii těla, konkrétně proměny tělesného ideálu, kult těla a příčiny vytváření konkrétních představ jedinců o fyzické kráse (sociální konstrukce těla).

Cílem a smyslem práce je představit proměny náhledu společnosti na sexuální chování v historii, jak dalece byla tato problematika otevřená, a zaměřit se též na současný pohled na dané téma – text je koncipován jako teoreticko-empirický, zpracován jako historická deskripce, komparační analýza textů. Součástí diplomové práce je též sexuální výchova a rozhovory s učitelkami, jak dalece jsou otevřeny sexuální pedagogice, obsah je tedy zároveň doplněn vlastním šetřením v podobě kvalitativního výzkumu. Význačným cílem je také zamyšlení se nad dílčími tématy se sexualitou spjatými (sex ve stáří, prevence pohlavních chorob, předstírání orgasmu u žen atd.). Dalším smyslem předkládaného textu je jeho možné využití ve výuce na základních školách, a to jako součást výuky vybraných pasáží v rámci předmětu občanská a rodinná výchova/výchova k občanství, výchova ke zdraví či vzdělávací oblasti člověk a zdraví (2. stupeň ZŠ).

Předkládaná práce nejprve ujasní zasazení sexuality, a to do vědy s názvem sociologie těla, neboť je její součástí. V rámci proměn náhledu společnosti na sexuální chování v historii se text bude nejprve zabývat obecně sexuálním chováním, poté dobou tradiční a jejím pohledem na sexualitu, dobou moderní až současnou a jejich postojem k sexu. Text neopomene připomenout revoluce v sexuálním chování a některé její průkopníky, dále i přes fakt současného odtabuizování sexuality nevynechá některá témata se sexuálním chováním spjatá a i nadále zůstávající pod rámcem tabu (anorgasmie u žen, sex ve stáří, prevence pohlavních chorob). Sexuální výchova také spadá do tématu diplomové práce – bude přiblížena jak v rámci teoretické, tak i praktické části.

Původně se práce měla také zabývat tělesnými modifikacemi jako nástroji uspokojení, ale nakonec bylo od tohoto tématu upuštěno, a to z následujícího důvodu: Sexuální výchova je zahrnuta v Rámcovém vzdělávacím programu, je povinnou součástí výuky, tento text tedy může být přínosem nejen pro akademickou obec, ale také pro výuku na základních školách. Problematika tělesných modifikací takovým přínosem není, neboť není součástí výuky, proto ji vzhledem k tématu, názvu práce nepovažuji za významnou. V osnovách jsou pouze zmínky o tom, že mladý člověk má potřebu se vymezit a přesto někam patřit např. prostřednictvím tetování, piercingu.¹

Téma diplomové práce *Sociologie těla a její využití ve výuce na základních školách* bylo zvoleno z důvodu aktuálnosti a významnosti jeho podtématu sexuální chování těla, sexualita. Výchova v sexualitě spadá do kompetence rodičů, kteří jsou pro své potomky primárními zdroji informací o sexualitě, resp. sexuální výchova by nejprve měla probíhat v rodině, poté náleží kompetenci školy v rámci výuky sexuální výchovy v předmětech občanská a rodinná výchova/výchova k občanství, výchova ke zdraví či vzdělávací oblasti člověk a zdraví. Výchova v sexualitě je obecně nezbytnou a velice důležitou ve výchově dětí a mládeže. Jejím cílem je především formovat děti k odpovědnému chování, dlouhodobým partnerským vztahům či k vytváření rodiny.

---

¹ Viz rozhovor s jednou nejmenovanou učitelkou občanské a rodinné výchovy a výchovy ke zdraví

2 Rešerše literatury

Během studia dostupnosti odborné literatury vztahující se k tématu práce (sociologie těla) a podtématu (sexualita, sexuální chování) i přes fakt novosti vědního oboru sociologie těla (rozvoj zejména v 80. letech 20. století²) nečinilo problém dohledat příslušné informace, resp. příslušnou literaturu a jiné zdroje s tématem související. V této samostatné kapitole budou shrnuty především prameny, ze kterých bylo čerpáno, veškeré prameny však budou uvedeny v části Literatura a zdroje.

Před oficiálním vznikem samotné již zmíněné vědy se vlivem společnosti na tělo člověka zabývali autoři, z nichž budou jmenováni jen někteří, avšak významní: Anthony Giddens, Gilles Lipovetský, Zygmunt Bauman, Umberto Eco a Michel Foucault. Pro práci je význačný Anthony Giddens (*1938 Anglie), britský sociolog, mezi jehož významná díla patří *Sociologie* (přehled základních témat sociologie) či *Proměna intimity: Sexualita, láska a erotika v moderních společnostech*.³ Z poslední jmenované knihy je čerpáno. Michel Foucault (1926–1984) byl nejen francouzský sociolog, ale také filozof či psycholog. Jeho publikace *Dějiny sexuality: Vůle k vědě* je dalším stěžejním dílem pro téma práce.⁴

Vědou sociologie těla se zabýval v *The Body and Society* (1984) její zakladatel – Bryan S. Turner (australský a britský sociolog⁵), dále se jí věnoval profesor sociologie na univerzitě v Kentu – Chris Shilling⁶ (*The Body and Social Theory* – 1993). Profesorka na univerzitě v Londýně Lisa Blackman⁷ tuto problematiku analyzovala v díle *The Body* (2008).⁸

---

² MARTÍNKOVÁ, Jitka. *Spiritualizace těla: Tělesnost v Haré Kršna (ISKCON) a v českém oshovském hnutí v kontextu teorie tzv. spirituální revoluce* [online]. Brno, 2010, s. 7 [cit. 2017-07-06]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/145448/ff_m/DP_Spiritualizace_tela_JM.pdf. Diplomová práce.

³ Anthony Giddens. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Anthony_Giddens

⁴ Michel Foucault. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Michel_Foucault#D.C3.ADlo

⁵ Bryan Turner (sociologist). In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Bryan_Turner_\(sociologist\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Bryan_Turner_(sociologist))

⁶ Professor Chris Shilling. *University of Kent* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://www.kent.ac.uk/sspsr/staff/academic/s/shilling-chris.html>

⁷ Professor Lisa Blackman. *Goldsmiths, University of London* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://www.gold.ac.uk/media-communications/staff/blackman/>

⁸ MARTÍNKOVÁ, Jitka. *Spiritualizace těla: Tělesnost v Haré Kršna (ISKCON) a v českém oshovském hnutí v kontextu teorie tzv. spirituální revoluce* [online]. Brno, 2010, s. 7 [cit. 2017-07-06]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/145448/ff_m/DP_Spiritualizace_tela_JM.pdf. Diplomová práce.

Diplomová práce nečerpá pouze ze sociologických přístupů, ale také od samotných sexuologů, příkladem je Radim Uzel a jeho kniha *Sex – odhalené tabu*.

Historickým exkurzem tématu budou *Světové dějiny sexuality* od Richarda Lewinsohna (psal pod pseudonymem Morus, byl německým spisovatelem⁹) či *Dějiny těla: prameny, koncepty, historiografie* od Mileny Lenderové (historička¹⁰), Vladana Hanulíka (působí na Filozofické fakultě Univerzity Pardubice¹¹), Daniely Tinkové (docentka na Ústavu českých dějin FFUK v Praze¹²), ed.

Tabuizované otázky čerpá text z publikace *Sexualita bez tabu* Josefa Kubíka, jenž analyzoval psychosexuální projevy.¹³ Knihy *O sexualitě a partnerských vztazích* od profesora Jana Rabocha a doktorky Jaroslavy Pondělíčkové-Mašlové a *Manželská sexualita* J. Pondělíčkové-Mašlové se také zabývají tabuizovanými tématy.

Petr Weiss, český klinický psycholog, psychoterapeut a sexuolog,¹⁴ a Jaroslav Zvěřina, český psychiatr a sexuolog,¹⁵ představí *Sexuální chování v ČR – situace a trendy*. Psycholog Jeroným Klimeš¹⁶ seznamuje s tím, *Co chybí v příručkách o sexu?* Dále diplomová práce vychází z knihy *Moderní sociální teorie* od Austina Harringtona (docent sociologie – univerzita v Leeds ve Velké Británii¹⁷) a kol.

---

⁹Richard Lewinsohn. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://de.wikipedia.org/wiki/Richard_Lewinsohn

¹⁰Milena Lenderová. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Milena_Lenderov%C3%A1#V.C3.BD.C4.9B_z_d.C3.ADla

¹¹Vladan Hanulík. *Ústav historických věd Fakulty filozofické Univerzity Pardubice* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://uhv.upce.cz/cs/vladan-hanulik/>

¹²Doc. Mgr. Daniela Tinková, Ph.D. *Univerzita Karlova* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/whois2/osoba/1957899202171421/?lang=cs>

¹³Josef Kubík. *Databazeknih.cz* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/autori/josef-kubik-13939>

¹⁴Petr Weiss. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Petr_Weiss

¹⁵WEISS, Petr a Jaroslav ZVĚŘINA. *Sexuální chování v ČR - situace a trendy*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-717-8558-x.

¹⁶Jeroným Klimeš. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jeron%C3%BDm_Klime%C5%A1

¹⁷Austin Harrington. *Databazeknih.cz* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/autori/austin-harrington-39580>

Do sexuality spadá i sexuální výchova, která je rovněž nedílnou součástí textu. Mezi odpůrce otevřené sexuální výchovy řadíme německou autorku knih se sexuálními tématy – Gabriele Kuby¹⁸ s její publikací *Globální sexuální revoluce: ztráta svobody ve jménu svobody*.

Sexuálním chováním se zabývají i různá periodika (časopis Listy, Sociální studia, Sociologický časopis, Anthropologia integra, Tvar či ze zahraničních Journal für Psychologie). Jan Sokol, vysokoškolský učitel a politik,¹⁹ sexualitu analyzuje v článku *Muž a žena – malé nahlédnutí do sexuální antropologie* (Listy), Tomáš Katrňák, sociolog působící na Masarykově univerzitě,²⁰ v příspěvku *Proměna vnímání sexu a vznik sexuality* (Sociální studia). S tímto tématem se setkáváme u Jarkovské (působí na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity jako odborná asistentka oboru genderová studia²¹) a Liškové (socioložka²²) v jejich článku *Tradice, její rozpad a záchrana skrze sex: Diskurzivní strategie odpůrců sexuální výchovy* (Sociologický časopis), dále v *Proměny „ženské“ a „mužské“ sexuality v kulturně antropologickém diskursu* (Anthropologia integra) od Martiny Ciché (antropoložka a pedagožka²³), u Franze Schindlera (bohemista a historik²⁴) v jeho příspěvku *Sexuální revoluce – čeho skutečně dosáhla a pro koho?* (Tvar) či v neposlední řadě v cizojazyčném článku od Anny Siebel (přednášející na univerzitě v Bochum)²⁵ *Pohlaví a sexualita v behaviorální teorii. Historicko-vědecký příspěvek* (Journal für Psychologie).

Neméně hodnotnými zdroji byly i vysokoškolské kvalifikační práce, např. *Masturbace a masturbační fantazie českých žen, Současná diskuse o sexuální výchově v České republice a stanovisko římskokatolické církve k této problematice, Spokojenost partnerů v oblasti*

---

¹⁸Gabriele Kuby. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Gabriele_Kuby

¹⁹Životopis: Prof. Jan Sokol, Ph.D., CSc. *Jan Sokol* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://www.jansokol.cz/2014/01/zivotopis/>

²⁰KATRŇÁK, Tomáš. *Odsouzení k manuální práci: Vzdělanostní reprodukce v dělnické rodině*. SLON, 2004. ISBN 80-86429-29-6. Dostupné také z: <https://www.kosmas.cz/knihy/122474/odsouzeni-k-manualni-praci/>

²¹JARKOVSKÁ, Lucie a Kateřina LIŠKOVÁ. *Tradice, její rozpad a záchrana skrze sex: Diskurzivní strategie odpůrců sexuální výchovy. Sociologický časopis*. 2013, 49(2), 288.

²²Tamtéž

²³CICHÁ, Martina. *Proměny „ženské“ a „mužské“ sexuality v kulturně antropologickém diskursu. Anthropologia integra: Časopis pro obecnou antropologii a příbuzné obory* [online]. 2015, 6(2), 61 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://journals.muni.cz/anthropologia_integra/article/view/4518/3584

²⁴Franz Schindler. *Deník Referendum* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/autor/865-franz-schindler>

²⁵SIEBEN, Anna. *Zur Konstruktion von Geschlecht und Sexualität in behavioristischen Lerntheorien. Ein wissenschaftshistorischer Beitrag. Journal für Psychologie* [online]. 2010, 18(3) [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://www.journal-fuer-psychologie.de/index.php/jfp/article/view/33/181>

sexuality či *Sexualita ve stáří*. Předkládaný text nejen navazuje, ale též čerpá z předchozí kvalifikační práce autorky – *Problém těla a společnosti*.

3 Teorie a metody

Jak již bylo řečeno, předkládaná diplomová práce obsahuje část teoretickou (historická deskripce, komparační analýza textů) a praktickou (kvalitativní výzkum – rozhovory s učitelkami sexuální výchovy).

Vzhledem k tématu práce se jeví jako nejvíce přijatelné a přínosné metody historická deskripce a komparační analýza. Na základě těchto metod bylo možné nahlédnout do historie tématu sexuální chování, analyzovat myšlenky různých autorů z oblasti sociologie (např. Michel Foucault, Anthony Giddens), sexuologie (Radim Uzel, Petr Weiss či Jaroslav Zvěřina) nebo z řad odpůrců otevřené sexuální výchovy (Gabriele Kuby) – porovnávat je, reagovat na ně a formulovat na základě nich myšlenky vlastní.

4 Sociologie těla

Stěžejní myšlenkou celé práce je, že tělo podléhá sociálním vlivům, resp. není z hlediska sociologické optiky samostatným subjektem, ale působí na něj společnost – její normy a hodnoty. Na této teorii je postaven obor s názvem sociologie těla. Jejím zakladatelem je Bryan S. Turner.²⁶ Ten se např. ve své knize *Religion and Social Theory* zabýval vztahy mezi náboženstvím, těly, rodinou a majetkem.

Jak již bylo zmíněno, tato věda se začala rozvíjet především v 80. letech 20. století, jedná se tedy o obor poměrně nový, avšak to nemění nic na tom, že tělo bylo již v historii předmětem zájmu – vznikala řada přístupů zabývajících se vztahem těla a společnosti (např. koncepce A. Giddense, G. Lipovetského, Z. Baumana, U. Eca a M. Foucaulta).

Předkládaný text se zaměří na dílčí téma sociologie těla – na sexualitu, sexuální chování těla, a to především z hlediska sociologie.²⁷ Až na přelomu 60. a 70. let 20. století se sociologie začíná plnohodnotněji zabývat výzkumy tohoto tématu.²⁸ Jistý historický exkurz nás obeznámí s dějinami sexuality, nahlédneme též do současnosti a sexuální výchovy. Teoretická část bude doplněna částí praktickou, která se zaměří na výuku sexuální výchovy v podmínkách současného školství.

---

²⁶KAČENOVÁ, Monika. *Problém těla a společnosti*. České Budějovice, 2013, s. 16. Bakalářská práce.

²⁷Existují však i jiné pohledy – antropologický, biologický, psychologický, spirituální. Antropologický je komplexní – uznává všechny tyto složky a chápe je jako rovnocenné. Příkladem biologické determinace sexuality je libido či sexuální vzrušení.

CICHÁ, Martina. Proměny „ženské“ a „mužské“ sexuality v kulturně antropologickém diskursu. *Anthropologia integra: Časopis pro obecnou antropologii a příbuzné obory* [online]. 2015, 6(2), 53–54 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://journals.muni.cz/anthropologia_integra/article/view/4518/3584

²⁸FAFEJTA, Martin. *Sexualita a sexuální identita: sociální povaha přirozenosti*. Praha: Portál, 2016, s. 13. ISBN 9788026210306.

4.1 Sexuální chování těla

Sexuální chování těla je ústředním tématem této kapitoly. Je součástí lidského života a základem přirozenosti člověka. Je na něj nahlíženo jako na potřebu, jež vyžaduje uspokojení.²⁹ Takto je sexualita chápána až od 19. století: „Sex proniká celou osobností; [...] Jasnou pravdu můžeme říct takto: ‚člověk je tím, čím je jeho sex‘.“³⁰ Tento fakt byl však v minulosti často přehlížen – sex byl interpretován pouze jako prostředek rozmnožování a vyskytl se pod rámcem tabu, žádná reflexe v této oblasti neexistovala. Sexuální akt nebyl nijak hodnocen, zato v současnosti jsou mu přiděleny následující atributy – uspokojující, neuspokojující, kvalitní, či nekvalitní. Tyto přívlastky souvisí s tím, zda je muž schopný dovést ženu k orgasmu a obráceně – žena muže k vyvrcholení. Byly zformulovány typy sexuálního chování a sexuální touhy – bisexuál, heterosexuál, homosexuál, fetišismus, masochismus, sadismus.³¹ S pojmem sadismus je spjat jeden z průkopníků sexuální revoluce (viz kapitola Průkopníci sexuální revoluce). V následujících kapitolách bude sexuální chování nastíněno v průřezu dějin.

Sexualita je spjata až s nástupem modernity, je chápána jako charakteristika člověka moderního, kdy dochází právě k oddělení sexuality od reprodukce.³² V moderní civilizaci je sex neustále zkoumán a diskutován, vzniká věda o sexu, ve společnostech tradičních je erotika uplatňována pouze v umění.³³ Samotný pojem sexualita je poměrně nový, znamená „vlastnost člověka být sexuální nebo mít sexuální styk.“³⁴ Poprvé se s ním a s touto definicí setkáváme v roce 1836 v *Oxford English Dictionary*. Jeho používání je přímo úměrné rozšiřujícímu se zájmu o biologii člověka.³⁵ Můžeme se setkat s interpretačním rozdílem mezi sexualitou a sexem. Např. pod sexualitou se skrývá stav bytí, pod sexem pouze aktivita.³⁶ Rozdílný výklad se může objevit

---

²⁹KATRŇÁK, Tomáš. Proměna vnímání sexu a vznik sexuality. *Sociální studia*. 1999, (4), 72.

³⁰Tamtéž s. 71

³¹Tamtéž s. 71–73

³²Tamtéž s. 72.

³³GIDDENS, Anthony. *Proměna intimity: sexualita, láska a erotika v moderních společnostech*. Praha: Portál, 2012, s. 28–29. ISBN 9788026201755.

³⁴KATRŇÁK, Tomáš. Proměna vnímání sexu a vznik sexuality. *Sociální studia*. 1999, (4), 71.

³⁵Tamtéž

³⁶Tamtéž s. 72

i u následujících termínů: sexuální zkušenost, pohlavní styk či první soulož. Do první soulože Fafejta řadí i autoerotiku či mazlení.³⁷

Jak klasifikovat sexuální chování? Podle současných odpůrců sexuální výchovy³⁸ existují dva druhy sexuality – mezi tzv. životadárnou sexualitu spadá monogamní, dlouhotrvající vztah mezi příslušníky opačného pohlaví, dále může být sexualita nežádoucí, jež spěje k nemocem psychickým i fyzickým. Do té nežádoucí spadá promiskuita, homosexualita či masturbace. Masturbace je odpůrci chápána jako „významná deviace v normálním civilizovaném pohlavním vývoji.“³⁹ Sexuální chování může být také reprodukční a nereprodukční. V současné době se západní společnost přiklání k té nereprodukční variantě.⁴⁰ Anthony Giddens ve svém díle *Proměna intimity: Sexualita, láska a erotika v moderních společnostech* přichází s pojmem plastická sexualita. Jedná se podle něj o „decentrovanou sexualitu, osvobozenou od potřeby reprodukce.“⁴¹ Dle mého názoru je plastická sexualita totožná s tou nereprodukční klasifikační variantou. Jedná se tedy o sexualitu uspokojující. Katrňák se ve své práci *Proměna vnímání sexu a vznik sexuality* zmiňuje o sexu manipulativním/instrumentálním a expresivním.⁴² Dle mého mínění můžeme zaměnit pojem manipulativní/instrumentální za reprodukční a expresivní za nereprodukční. Samotné druhy sexuality budou v předkládaném textu více přiblíženy.

Na sexualitu je nahlíženo také z pohledu psychologie – zabývali se jí i představitelé behaviorální teorie (Skinner, Watson, Pavlov, Thorndike).⁴³ Watson např. interpretoval homosexualitu jako naučitelnou (popisuje to na konkrétním pokusu, jenž sám realizoval, jednalo

---

³⁷FAFEJTA, Martin. *Sexualita a sexuální identita: sociální povaha přirozenosti*. Praha: Portál, 2016, s. 32–33. ISBN 9788026210306.

³⁸ Odpůrci sexuální výchovy vydali brožuru s názvem *Důvody, proč neučit sexuální výchovu* (2010) jakožto alternativu ministerské publikace *Sexuální výchova – Vybraná témata*. JARKOVSKÁ, Lucie a Kateřina LIŠKOVÁ. Tradice, její rozpad a záchrana skrze sex: Diskurzivní strategie odpůrců sexuální výchovy. *Sociologický časopis*. 2013, **49**(2), 270.

³⁹Tamtéž s. 273

⁴⁰CICHÁ, Martina. Proměny „ženské“ a „mužské“ sexuality v kulturně antropologickém diskursu. *Anthropologia integra: Časopis pro obecnou antropologii a příbuzné obory* [online]. 2015, **6**(2), 54 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://journals.muni.cz/anthropologia_integra/article/view/4518/3584

⁴¹GIDDENS, Anthony. *Proměna intimity: sexualita, láska a erotika v moderních společnostech*. Praha: Portál, 2012, s. 10. ISBN 9788026201755.

⁴²KATRŇÁK, Tomáš. Proměna vnímání sexu a vznik sexuality. *Sociální studia*. 1999, (4), 63.

⁴³ „Předmětem behaviorální teorie je chování lidí a zvířat, stejně tak změny tohoto chování skrze proces učení.“ SIEBEN, Anna. Zur Konstruktion von Geschlecht und Sexualität in behavioristischen Lerntheorien. Ein wissenschaftshistorischer Beitrag. *Journal für Psychologie* [online]. 2010, **18**(3) [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://www.journal-fuer-psychologie.de/index.php/jfp/article/view/33/181>

se o opakované potrestání psa během obskočení fenky) naopak heterosexualitu jako vrozenou.⁴⁴ S pojmem sexualita se u Watsona v behaviorálních dílech setkáváme často. Např. na erekci a orgasmus pohlíží jako na „hlavní záležitost sexuální aktivity muže, ne však jako podstatný pro ženy.“⁴⁵ Dále tvrdí, že procesy učení mohou vyvolat vzrušení, jinými slovy, podmiňované a nepodmiňované dráždění dokáže navodit sexuální aktivitu. „Tak se může žena pohledem na klobouk muže vzrušit stejně jako muž kloboukem ženy.“⁴⁶ Také se Watson zabývá masturbací, kdy sděluje, že stud se rozvíjí s první zkušeností s autoerotikou.⁴⁷ Skinner se zabývá sexuálním chováním v jeho utopickém díle *Walden Two*.⁴⁸ V tomto románu je sexualita dospívajících definována jako přirozenost.⁴⁹

Je zajímavé, jak se liší sexuální chování člověka od živočichů – těm slouží sexuální akt pouze k reprodukci, člověku také k rozmnožování, ale není to pravidlem – zároveň se totiž jedinec zaměřuje i na zážitek, prožitek ze sexu, vyhýbá se stereotypnosti. Aby však lidský rod nezanikl z důvodu zaměření se pouze na uspokojení svého sexuálního chtíče, byla v historii sexualita regulována, což prakticky trvá dodnes, v současnosti je však člověk v této oblasti mnohem více svobodný, což má důsledky právě v tom, že nás rok od roku ubývá.⁵⁰ V *Sexualita a sexuální identita: sociální povaha přirozenosti* se k tomuto tvrzení můžeme dočíst, že „neexistuje lidská společnost, v níž by nebyla sexualita pod společenským dohledem a sexuální pud by se v ní nemusel podřizovat sociálním očekáváním a normám.“⁵¹

Po tomto obecném úvodu k sexuálnímu chování těla se v následující části zaměříme na dějiny sexuálního chování a nahlédneme i do současnosti této problematiky.

---

⁴⁴ SIEBEN, Anna. Zur Konstruktion von Geschlecht und Sexualität in behavioristischen Lerntheorien. Ein wissenschaftshistorischer Beitrag. *Journal für Psychologie* [online]. 2010, 18(3) [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://www.journal-fuer-psychologie.de/index.php/jfp/article/view/33/181>

⁴⁵ Tamtéž

⁴⁶ Tamtéž

⁴⁷ Tamtéž

⁴⁸ Tamtéž

⁴⁹ Tamtéž

⁵⁰ SOKOL, Jan. Muž a žena – malé nahlédnutí do sexuální antropologie. *Listy: Dvuměsíčník pro kulturu a dialog* [online]. 2003, (6) [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=036&clanek=060326>

⁵¹ FAFEJTA, Martin. *Sexualita a sexuální identita: sociální povaha přirozenosti*. Praha: Portál, 2016, s. 15. ISBN 9788026210306.

4.1.1 Historický exkurz

Je třeba si uvědomit, že dnešní přemýšlení o sexualitě, náhled na sexualitu je historicky podmíněn, proto je exkurz do minulosti nezbytnou součástí zamyšlení se nad dnešním pohledem na téma sex. Foucault tuto myšlenku potvrzuje: „Sexualitu nesmíme chápat jako danou přirozenost, kterou se moc pokouší kontrolovat, nebo jako neznámou oblast, již se pokouší vědění postupně odkrýt. Je to název vzniklý jako historický konstrukt.“⁵²

Ve stati *Proměna vnímání sexu a vznik sexuality* od Tomáše Katrňáka se můžeme dočíst, že „v každé kultuře a v každé historické době nalezneme nejrůznější sexuální scénáře, podle kterých lidé jednají. Každý takový scénář říká přinejmenším to, s kým by měli mít lidé sex, kde by ho měli dělat, co by při něm měli dělat a proč by ho měli dělat.“⁵³ Sexuální scénáře tradiční, moderní a současné společnosti v následujících řádcích budou představeny a nebudou opomenuty také počátky sexuality.

---

⁵²KATRŇÁK, Tomáš. Proměna vnímání sexu a vznik sexuality. *Sociální studia*. 1999, (4), 71.

⁵³Tamtéž s. 58

4.1.1.1 Počátky sexuality

Podle Moruse o sexuálním životě prvních lidí nevíme téměř nic. První informaci nám podávají sošky znázorňující ženské tělo s mohutnými prsy, vyklenutým břichem či jasně znázorněným pohlavím. Primární sekundární znaky jsou na soškách zobrazeny většinou přehnaně zřetelně. Vyobrazený otevřený klín ženy byl v sumerské kultuře chápán jako symbol plodnosti a rozkoše. V této době tedy převládá kult ženy.⁵⁴ Z toho jasně vyplývá, jaké ženy byly v té době přitažlivé.

Antika byla typická svým přirozeným vztahem k lidské sexualitě.⁵⁵ Ve starém Římě si užívali sexuálních radovánek všeho druhu, po rozpadu římské říše však Evropa upadla do „erotického temna“ vlivem náboženského odříkání.⁵⁶ Italský farmakolog, nositel Nobelovy ceny profesor Daniel Bovet⁵⁷ tvrdil: „Můžeme snadno zjistit, jak nebezpečné je vydávat sex a rozkoš všeobecně za něco Bohu nepřátelského. Člověk se tím dostává do příkrého rozporu, vidí-li na jedné straně každou rozkoš pod výstrahou – Zakázáno, a na druhé straně vůli Boží pod označením – Bez rozkoše. Zde je kořen morální strnulosti milionů křesťanů, kteří nejsou schopni ani svobodně milovat, ani pokorně poslouchat Boha.“⁵⁸ Německý producent filmů o sexuální osvětě Oswalt Kolle⁵⁹ formuloval, že tento člověk není vnitřně svobodný, během intimního styku se nedokáže rozvíjet.

V období středověku bylo normou, aby žena před svatbou byla pannou.⁶⁰ Ztráta panenství byla tedy spojována se sňatkem. Postupem času se pohled na tento sexuální fenomén mění a první pohlavní styk a svatba se od sebe oddělují.⁶¹

---

⁵⁴MORUS. *Světové dějiny sexuality*. Praha: Horizont, 1969, s. 5–7.

⁵⁵UZEL, Radim. *Sex - odhalené tabu*. V Praze: Grafoprint, 1992, s. 38. ISBN 8090059643.

⁵⁶KUBÍK, Josef. *Sexualita bez tabu*. V Brumovicích: Carpe diem, 2010, s. 171–172. ISBN 9788087195109.

⁵⁷Daniel Bovet. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Daniel_Bovet

⁵⁸KUBÍK, Josef. *Sexualita bez tabu*. V Brumovicích: Carpe diem, 2010, s. 179–180. ISBN 9788087195109.

⁵⁹Oswalt Kolle. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://de.wikipedia.org/wiki/Oswalt_Kolle

⁶⁰PLECHÁČKOVÁ, Barbora. *Panenství jako determinant sociální reality* [online]. Plzeň, 2012, s. 16 [cit. 2017-07-03]. Dostupné z:

https://otik.uk.zcu.cz/bitstream/11025/2978/1/BAKALARSKA_PRACE_PLECHACKOVA_BARBORA.pdf.

Bakalářská práce.

⁶¹ Tamtéž s. 16–17

Následující kapitoly budou věnovány sexuálnímu chování ve vybraných obdobích v dějinách lidstva (tradiční a moderní doba až současnost)

4.1.1.2 Doba tradiční

Tradiční společnosti často spatřujeme ve společnostech primitivních či středověkých.⁶²

Jak již bylo sděleno, ve společnosti tradiční, předmoderní, neexistovala sexualita v dnešním pojetí, cílem člověka nebylo sexuální uspokojení v této oblasti, nýbrž plození potomků. Pokud dítě v manželství žena neměla, mělo se za to, že v jejím sexuálním životě se vyskytly problémy či zcela sexuální život chyběl.⁶³

V této době je život každého jedince omezován normou, která zasáhla i oblast sexuální. Kdo např. sváděl dívky, byl vystaven trestu smrti. Zákazu soulože podléhala doba těhotenství, menstruace či kojení.⁶⁴

Sexuální teorie, sexuální výchova z dnešního pohledu nebyla – o sexu se nemluvalo, mohli se však poučit z morálních příkazů církve. Ta zdůrazňovala, že rození a smrt jsou záležitostmi Boha, proto jakýkoliv zásah do této oblasti nebyl možný.⁶⁵ „Autoritativní režimy a různé organizace usilující o poslušnost svých věřících oveček dobře chápou, že právě oblast sexuality jim poskytuje netušené možnosti ovládnutí. Všimli jste si, jak často se mocní tohoto světa snaží stylizovat sami sebe do role bezpohlavních bytostí? To pouze vy, lidský hmyz, hříšníci všeho druhu, občané nižších kategorií, se necháváte ovládat sexuálními vášněmi. Konáte vlastně věci nemravné, zasluhujete potrestání. Díváte se na nemravnosti v kině? Máte doma neslušné kazety? Čtete si v pornografických spisech? Kajte se! Čiňte pokání! Onanovali jste v mládí? Ještě po mnoha letech to na vás pozná váš společník v tramvaji. Podívejte se, jak se vám třesou ruce! Poslouchejte nás a pilně pracujte, pak všechny své sexuální prohřešky napravíte! Ach, jak je to průhledné a laciné. Ale jak často účelné.“⁶⁶

Jak již bylo řečeno, sex byl v tradiční době prostředkem pro plození dětí, láska v tradiční společnosti nebyla s reprodukcí, sexuálním chováním spojována. Až s nástupem romantismu

---

⁶²HARRINGTON, Austin. *Moderní sociální teorie: Základní témata a myšlenkové proudy*. Praha: Portál, 2006, s. 48. ISBN 8073670933.

⁶³KATRŇÁK, Tomáš. Proměna vnímání sexu a vznik sexuality. *Sociální studia*. 1999, (4), 58–59.

⁶⁴Tamtéž s. 59–60

⁶⁵Tamtéž s. 59

⁶⁶Člověk dvacátého století se již těmito autoritami nedá tak snadno zmást. Nastává ale jiný problém – obává se negativních jevů se sexualitou spojených, např. sexuálně přenosné choroby.

UZEL, Radim. *Sex - odhalené tabu*. V Praze: Grafoprint, 1992, s. 40–41. ISBN 8090059643.

dochází ke splynutí těchto dvou fenoménů.⁶⁷ Giddens přichází s konceptem romantické lásky (19. století) – důsledkem bylo, že se redukuje velikost rodiny oproti předmoderním tendencím mít mnoho dětí – dochází k významné změně v sexualitě: „Poprvé v dějinách se pro zástupy žen sexualita mohla oddělit od nekonečného koloběhu těhotenství a porodů.“⁶⁸

---

⁶⁷KATRŇÁK, Tomáš. Proměna vnímání sexu a vznik sexuality. *Sociální studia*. 1999, (4), 60–61.

⁶⁸GIDDENS, Anthony. *Proměna intimacy: sexualita, láska a erotika v moderních společnostech*. Praha: Portál, 2012, s. 36–37. ISBN 9788026201755.

4.1.1.3 Moderní doba až současnost

Existuje různá datace počátku moderní doby. Podle některých je tomu v 15. století (spjato s nástupem renesance v Itálii), v 16. století (spjato s protestantskou reformací), ve století 17. (revoluce v matematice a přírodních vědách) či na sklonku 18. století (průmyslová revoluce v evropských zemích atd.).⁶⁹ Pro potřeby práce bude tato kapitola vycházet z koncepce A. Giddense, jenž modernitu klade do 17. století.

Podle francouzského sociologa M. Foucaulta je pro začátek 17. století charakteristická sexuální otevřenost, naopak tomu bylo během viktoriánské buržoazie, kdy se o sexu nemluví.⁷⁰ „Myšlenka, že by žena měla nějaké sexuální pocity, je zavrženíhodná a je sprostým hanobením ženského pohlaví.⁷¹ Sexualita byla v této době tajemstvím, ale otevřeným – psalo se o ní.⁷² Až s příchodem zakladatele psychoanalýzy Sigmunda Freuda byla tato teze vyvrácena – i ženy mohou dosáhnout sexuální slasti. Freud tvrdil, že v období dospívání dochází k přesunu sexuálních pocitů u ženy z klitorisu do pochvy.⁷³ Samotní freudisté zdůrazňovali roli vaginálního orgasmu před tím klitorálním, v něm spatřovali nezralost. I proto měli negativní postoj k masturbaci žen, jež právě souvisela s klitorálním orgasmem.⁷⁴ Uzel téma sexuální slast shrnuje následovně: V roce 1920 se objevují názory, že žena může mít sexuální prožitek, 1940 byla prosazena myšlenka, že maximální slasti ženy dosáhnou uvnitř vagíny a v roce 1960 prostřednictvím klitorisu.⁷⁵ Kubík ve své publikaci *Sexualita bez tabu* (2010) píše, že k navození orgasmu u ženy je významné přímé dráždění poštváčku.⁷⁶ Podle mého názoru nelze paušalizovat, jaká část těla u většiny žen vyvolá vyvrcholení, každá žena je jiná, citlivá na jiných

---

⁶⁹HARRINGTON, Austin. *Moderní sociální teorie: Základní témata a myšlenkové proudy*. Praha: Portál, 2006, s. 47. ISBN 8073670933.

⁷⁰MICHEL, Foucault. *Dějiny sexuality I: Vůle k vědění*. Praha: Herrmann, 1991, s. 9.

⁷¹UZEL, Radim. *Sex - odhalené tabu*. V Praze: Grafoprint, 1992, s. 27. ISBN 8090059643.

⁷²GIDDENS, Anthony. *Proměna intimity: sexualita, láska a erotika v moderních společnostech*. Praha: Portál, 2012, s. 34. ISBN 9788026201755.

⁷³UZEL, Radim. *Sex - odhalené tabu*. V Praze: Grafoprint, 1992, s. 28. ISBN 8090059643.

⁷⁴FAFEJTA, Martin. *Sexualita a sexuální identita: sociální povaha přirozenosti*. Praha: Portál, 2016, s. 43. ISBN 9788026210306.

⁷⁵UZEL, Radim. *Sex - odhalené tabu*. V Praze: Grafoprint, 1992, s. 29. ISBN 8090059643.

⁷⁶KUBÍK, Josef. *Sexualita bez tabu*. V Brumovicích: Carpe diem, 2010, s. 22. ISBN 9788087195109.

místech, proto lze tyto erotogenní části pouze vyjmenovat. Uzel tvrdí, že rok 1980 s sebou přináší znovuobjevení G-bodu jakožto erotogenní oblasti 4 cm od poševního vchodu a na přední stěně pochvy.⁷⁷ Drážděním Gräfenbergova bodu (G-bod) lze u ženy navodit orgasmus, popř. ženskou ejakulaci. Je možné, že již starověké kultury o existenci tohoto bodu věděly, nicméně poprvé se s ním setkáváme v časopise *International Journal of Sexology*, kde se o něm v roce 1950 zmiňoval Ernst Gräfenberg, německý gynekolog.⁷⁸

M. Foucault obecně ve vztahu k sexualitě interpretoval čtyři velké strategické celky patrné již od doby osvícenství: hysterizace ženského těla, pedagogizace dětské sexuality, socializace prokreačního chování a psychiatrizace perverzních slastí.⁷⁹

Co se týká hysterizace ženského těla, jedná se o interpretaci manželky jakožto „asexuální uchovatelky života“. Jinými slovy řečeno – žena byla pouze prostředkem k plození dětí.⁸⁰ „Respektovat svou ženu znamenalo pěstovat s ní „hygienický“ pohlavní styk, bez erotického podtextu, aby nebyla vzbuzena její smyslnost. Manželčina případná iniciativa by ji řadila po bok „lehkých holek“ a manžel riskoval, že ho dříve nebo později podvede.“⁸¹

Německý filantropismus patří mezi první směr v historii pedagogiky, který vzal sexualitu dětí v potaz, zabýval se tedy sexuální výchovou. Aleš Pařízek, stoupenec filantropismu, v roce 1790 přeložil knihu *Praktické knihy ruční* od kazatele a pedagoga Petera Willauma (1746–1806).⁸² Již v tomto díle se vyskytovaly myšlenky otevřené sexuální pedagogiky, a to podle jeho slov proto, „aby se zatajováním více škody nepřinášelo než rozumným vyjevováním.“ Z českých badatelů si existenci pedagogizace dětské sexuality uvědomil pedagog Vladimír Štverák.⁸³

---

⁷⁷UZEL, Radim. *Sex - odhalené tabu*. V Praze: Grafoprint, 1992, s. 29. ISBN 8090059643.

⁷⁸Bod G. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Bod_G#Historie

⁷⁹LENDEROVÁ, Milena, Vladan HANULÍK a Daniela TÍNKOVÁ. *Dějiny těla: prameny, koncepty, historiografie*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2013, s. 152. ISBN 9788074650680.

⁸⁰Tamtéž s. 153

⁸¹Tamtéž

⁸²Tamtéž s. 156

⁸³Tamtéž s. 155–157

Dalším celkem, který Foucault definoval a zabýval se jím, je otázka socializace prokreačního chování. V raném novověku bylo smilstvo trestáno např. vypalováním cejchů či řezáním uší, avšak do smilstva spadala jak nevěra, tak i prostituce. *Tereziánský trestní zákoník* (1769) mohl potrestat cizoložství dokonce i smrtí.⁸⁴ *Josefínský Všeobecný zákoník o zločinech a trestech* (1787) smilstvo považoval nikoliv za zločin, ale za přestupek (též *Zákoník o zločinech a těžkých policejních přestupcích z roku 1803*).⁸⁵ Pod pojmem *smilstvo* katolická církev spatřovala kromě sexu mimo manželství též pohlavní styk osob stejného pohlaví, jinou polohu při pohlavním styku než „tváří v tvář“, dále přerušovanou soulož (onanismus) či masturbaci. Prevencí proti smilstvu byla střídmost v jídle a pití, práce, myšlenka na všudypřítomnost Boží atd.⁸⁶ Profesně provedený umělý potrat byl trestán jak světskou, tak i církevní mocí. Z pozice církve se jednalo o těžký hřích.⁸⁷ Katolická církev neustále hlásala, že cílem pohlavního styku je pouze plození dětí. Bernard Bolzano (1781–1848), český kněz, filozof a matematik,⁸⁸ takový názor nesdílel: „pud pohlavní od Boha dán člověku k účelu šlechetnějšímu, než jest pouze rozmnožování pokolení lidského. Má mu býti pramenem mnohých rozkoší duchovních; má se jím člověk cvičiti v zdrženlivosti a utvrzovati jím veškeré svoje síly; má se jím mravně zdokonalovati, a proto jest tento pud člověku pramenem rozkoší jak pozemských, tak nebeských. [...] Děkujeme za toto dobrodiní Bohu; velebme Jej a vyznávejme, že vše dobře učinil, že jest jeho každý dar dobrý a výborný, jen když ho člověk správně užívá.“ O Bolzanu můžeme tvrdit, že byl širitelem sexuální výchovy a reformátorem katolické církve.⁸⁹ Na přelomu 19. a 20. století dochází ke smířlivějšímu postoji k nevěře – dá se říci, že zpovědník byl v pozici dnešní manželské poradny. Objevuje se boj proti pohlavním chorobám, osvěta v této oblasti s sebou

---

⁸⁴LENDEROVÁ, Milena, Vladan HANULÍK a Daniela TINKOVÁ. *Dějiny těla: prameny, koncepty, historiografie*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2013, s. 161. ISBN 9788074650680.

⁸⁵ S výjimkou znásilnění, nemanželského pohlavního styku s pannou, styku mezi osobami stejného pohlaví, pedofilie krvesmilstva, zneužití svěřené osoby a projevů kuplířství.

Tamtéž s. 162–163

⁸⁶Tamtéž s. 164–165

⁸⁷Tamtéž s. 165–166

⁸⁸Bernard Bolzano. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Bernard_Bolzano#U.C4.8Ditel_a_kn.C4.9Bz

⁸⁹LENDEROVÁ, Milena, Vladan HANULÍK a Daniela TINKOVÁ. *Dějiny těla: prameny, koncepty, historiografie*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2013, s. 163–164. ISBN 9788074650680.

přináší odtabuizování sexuálního chování, což je významným bodem v socializaci prokreačního chování.⁹⁰

Foucault si v rámci historického exkurzu sexuality dále povšiml jevu zvaného psychiatrizace perverzních slastí. V 19. století byla masturbace označena za praktiku odporující přírodě, nazvána perverzní slastí, tajným hříchem 18. a 19. století.⁹¹ Boj proti perverzní slasti je patrný např. ve *Zdravovědě* (1853) od českého lékaře F. S. Kodyma⁹². Na konci 19. století se špatný vliv autoerotiky přibližuje i dětem. Podle církve jsou následky masturbace následující: zastavení růstu, tělesné i duševní slabosti či narušení celého organismu. Jak předcházet tomuto tajnému hříchu? Doporučovalo se např. nepolehávat v posteli, hodně pracovat či často chodit ke zpovědi.⁹³ Onanie byla např. dle Kanta horší než sebevražda.⁹⁴ Až americký biolog a sexuolog Alfred Charles Kinsey (1894–1956)⁹⁵ přichází s teorií, že onanie je normální součást sexuální aktivity. Podle některých je prospěšná i z terapeutického hlediska (u anorgastických žen) – pokud mají ženy problémy s dosažením orgasmu, masturbace může být prostředkem, jak si jej navodit. Kinsey zastával názor, že pokud žena dosáhla vyvrcholení během autoerotiky, má větší pravděpodobnost, že si ho navodí i při souloži.⁹⁶ U nás je v té době situace jiná – zakladatel české sexuologie Josef Hynie se na onanii dívá jako na činnost, která podle jeho slov „ubírá čas“.⁹⁷ I v současnosti se můžeme setkat s myšlenkou, že masturbace u ženy není žádoucí. Takto to interpretuje publikace *Důvody, proč neučit sexuální výchovu* (2010): „Z děvčete, které se naučí opakování klitorální sexuální hry pod vlivem úchylného člověka nebo sexuální výchovy v mateřské škole, může vyrůst nymfomanka. Život nymfomanky je život v troskách;

---

⁹⁰LENDEROVÁ, Milena, Vladan HANULÍK a Daniela TINKOVÁ. *Dějiny těla: prameny, koncepty, historiografie*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2013, s. 167–168. ISBN 9788074650680.

⁹¹Tamtéž s. 168

⁹² Dílo *Zdravověda* bylo velice populární, objevují se zde pokrokové myšlenky.

Filip Stanislav Kodym. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Filip_Staniislav_Kodym#D.C3.ADlo

⁹³LENDEROVÁ, Milena, Vladan HANULÍK a Daniela TINKOVÁ. *Dějiny těla: prameny, koncepty, historiografie*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2013, s. 169–170. ISBN 9788074650680.

⁹⁴FAFEJTA, Martin. *Sexualita a sexuální identita: sociální povaha přirozenosti*. Praha: Portál, 2016, s. 44. ISBN 9788026210306.

⁹⁵Alfred Kinsey. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Alfred_Kinsey

⁹⁶WEISS, Petr a Jaroslav ZVĚŘINA. *Sexuální chování v ČR - situace a trendy*. Praha: Portál, 2001, s. 47. ISBN 80-717-8558-x.

⁹⁷FAFEJTA, Martin. *Sexualita a sexuální identita: sociální povaha přirozenosti*. Praha: Portál, 2016, s. 40. ISBN 9788026210306.

k pohlavnímu aktu ji vede pouhé naléhavé necitové mechanické nutkání zopakovat svou ranou fixaci na klitorální sexuální hru. Za vhodného partnera považuje každého muže, který je ochoten se s ní spojit. Její touha po pohlavním vzrušení je jako alkoholikova touha po pití – nikdy nemá dost, nikdy není zcela spokojena a nemá ze styku žádný požitek. Nebude nikdy schopna zralého, životadárného pohlavního přizpůsobení, bez ohledu na to, zda se vdá a bude mít děti, nebo ne."⁹⁸ Weiss a Zvěřina provedli v České republice 2 výzkumy (1993 a 1998) sexuálního chování mužů a žen, které se mimo jiné dotkly i tématu onanie.⁹⁹ Z obou výzkumů např. vyplývá, že poprvé muži a ženy masturbovali nejčastěji ve věku 13–15 let. V roce 1993 uvedlo 83 % mužů a 50 % žen, že mají zkušenost s onanií, v roce 1998 84 % mužů a 58 % žen.¹⁰⁰ Výsledky jsou tedy v obou letech podobné. V roce 2003 89 % mužů uvedlo, že někdy onanovalo, a 61 % žen uvedlo to samé, ženy poprvé onanovaly v průměru v 17 letech, muži cca ve 14 letech.¹⁰¹ V roce 2010 byl proveden další výzkum autoerotiky u českých žen prostřednictvím dotazníků v rámci diplomové práce *Masturbace a masturbační fantazie českých žen*.¹⁰² Pro tento text jsou významné tyto závěry:

- „Zkušenost s masturbací má 94,1 % respondentek. [...]
- Průměrný věk první masturbace je 13 let. [...]
- Nejčastěji ženy masturbují stimulováním klitoridální oblasti prsty. [...]
- 85,2 % respondentek se za masturbaci nestydí a 72,5 % ji považuje za přirozenou součást sexuality. Necelá 2 % míní, že by se jí člověk měl vyvarovat."¹⁰³

⁹⁸ JARKOVSKÁ, Lucie a Kateřina LIŠKOVÁ. Tradice, její rozpad a záchrana skrze sex: Diskurzivní strategie odpůrců sexuální výchovy. *Sociologický časopis*. 2013, 49(2), 273.

⁹⁹ WEISS, Petr a Jaroslav ZVĚŘINA. *Sexuální chování v ČR - situace a trendy*. Praha: Portál, 2001, s. 35. ISBN 807178558x.

¹⁰⁰ Tamtéž s. 46–47

¹⁰¹ GILLERNOVÁ, Ilona, Vladimír KEBZA a Milan RYMEŠ. *Psychologické aspekty změn v české společnosti: Člověk na přelomu tisíciletí* [online]. Praha: Grada, 2011, s. 73 [cit. 2017-07-05]. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4727-981. Dostupné z:

https://books.google.cz/books?id=gbSh8dup3wwC&pg=PA71&lpg=PA71&dq=v%C4%9Bk+prvn%C3%AD+soulo%C5%BEE+v%C3%BDzkumy&source=bl&ots=bYdTypOzDd&sig=Y_mE8n40qcv1rdgU713e5HEFhO8&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKewigh-C9xe3UAhUC5xoKHaZWBe4Q6AEIRzAF#v=onepage&q=v%C4%9Bk%20prvn%C3%AD%20soulo%C5%BEE%20v%C3%BDzkumy&f=false

¹⁰² Tuto práci jsem si zvolila jako zdroj z toho důvodu, že se na něm podílel i Weiss jakožto vedoucí této diplomové práce, jenž je autorem výzkumů, o kterých jsem se již zmínila.

¹⁰³ TICHOTOVÁ, Lenka. *Masturbace a masturbační fantazie českých žen* [online]. Praha, 2010, s. 4 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/87243/>. Diplomová práce.

Posun v množství žen, jež někdy onanovaly oproti roku 1993 a 1998 je obrovský. Příkládám to tomu, že se postupně téma masturbace odtabuizovává. V současné době se otázkou onanismu zabývá ze zahraničních autorů historik a sexuolog Thomas W. Laqueur (kniha *Solitary Sex: A Cultural History of Masturbation*, 2004).¹⁰⁴

Vraťme se o nějaký čas zpátky a připomeňme si další významné události se sexuálním chováním spjaté. Počet dětí v tradiční společnosti narozených mimo rodinu byl nízký. Konec osmnáctého a začátek devatenáctého století v celé západní Evropě přináší však změnu – boom v počtu předmanželských početí a nemanželských dětí.¹⁰⁵ Tuto historickou etapu můžeme nazvat první sexuální revolucí či liberalizací sexu evropské populace (sexuálním revolucím bude věnována samostatná kapitola). „Je-li [...] motiv pro sexuální vztah odvozován od samotného sexuálního kontaktu – za sexuálním jednáním nestojí žádné jiné motivy kromě motivů sexuálních,“¹⁰⁶ začínáme mluvit o expresivním sexu.¹⁰⁷ Na konci 19. století se objevuje kniha *My secret life*, která má anonymního autora a je jistým vzbouřením proti viktoriánskému puritanismu: „Vyprávím události tak, jak se sebehly, nakolik si je vybavuji. Nemohu jinak... v tajném životě nesmí být nic vynecháno. Člověk se nemá zač stydět...lidskou přirozenost nelze nikdy znát dokonale.“¹⁰⁸ Podle mého názoru autor nabádá k otevřenosti v otázce sexuálního chování. I když neznáme autorovo jméno, můžeme ho považovat za důležitého člověka moderní sexuality.¹⁰⁹

Posuňme se v čase o něco dále. Po druhé světové válce dochází ke zmírnění tabu v oblasti sexuality a je velký zájem o ni samotnou. Především k tomu došlo v bývalé Německé demokratické republice. Alfred Kinsey a jeho spolupracovníci vydávají *Zpráva o sexuálním chování mužů a žen*.¹¹⁰ *Sexuální chování muže* bylo publikováno v roce 1948, *Sexuální chování ženy* v roce 1953. Provedeno bylo více než 10 000 rozhovorů s příslušníky obou pohlaví. Otázky

---

¹⁰⁴FAFEJTA, Martin. *Sexualita a sexuální identita: sociální povaha přirozenosti*. Praha: Portál, 2016, s. 41. ISBN 9788026210306.

¹⁰⁵ Předmanželské početí je definováno jako počet dětí narozených do osmi měsíců po uzavření manželství. KATRŇÁK, Tomáš. Proměna vnímání sexu a vznik sexuality. *Sociální studia*. 1999, (4), 61.

¹⁰⁶Tamtéž s. 63

¹⁰⁷Tamtéž

¹⁰⁸MICHEL, Foucault. *Dějiny sexuality I: Vůle k vědění*. Praha: Herrmann, 1991, s. 28–29.

¹⁰⁹Tamtéž

¹¹⁰KUBÍK, Josef. *Sexualita bez tabu*. V Brumovicích: Carpediem, 2010, s. 13. ISBN 9788087195109.

se týkaly masturbace, sexuálních znalostí či manželských a mimomanželských zkušeností. Rozhovory byly anonymní. Zde jsou některé výsledky:

- „masturbace je mezi muži extrémně rozšířená, [...]
- 63 % žen někdy masturbovalo, 14 % bylo schopno opakovaného orgasmu,
- sexuální praktiky považované za deviace, nevěra i mimomanželský sex jsou mnohem více rozšířené, než obecné povědomí připouští. 86 % dospělých lidí žije v rozporu se zvykovým kodexem."¹¹¹

Daná zjištění byla šokem pro tehdejší Ameriku, neboť se realita zcela odlišovala od stanovených křesťanských norem v oblasti sexuálního chování. V důsledku toho se Kinsey stává terčem kritiky.¹¹²

Nástupem pánského časopisu *Playboy*¹¹³ v 50. letech 20. století se objevuje popularizace sexuality ve veřejném prostoru.¹¹⁴ Kuby se k současné popularizaci sexuality ve veřejném prostoru vyjadřuje takto: „Pornografie zdolala za pár desetiletí cestu od potlačování k posedlosti. Pokud byl před padesáti lety polibek na rty jediným, co se na filmovém plátně dalo vidět, aby se naznačil další průběh, jsme dnes denně neustále bombardováni obrazy sexuálních aktivit, které mají pouze jediný účel: probudit v divákovi sexuální vzrušení, podnítit jej k nákupu produktů

---

¹¹¹Kinseyho zprávy. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Kinseyho_zpr%C3%A1vy

¹¹²SCHINDLER, Franz. Sexuální revoluce - čeho skutečně dosáhla a pro koho? *Tvar* [online]. 2014, **25**(1), 15 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <http://old.itvar.cz/prilohy/780/Tvar01-2014.pdf>

¹¹³Časopis *Playboy* vzniká roku 1953. Nalezneme v něm informace např. z oblasti módy, nejnovějších technických vymožeností, automobilismu atd. Doplněn je erotickými fotografiemi žen. Vychází dodnes.

Playboy. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Playboy>

¹¹⁴Toto prolomení hranic lze také sledovat ve filmu Piera P. Pasoliniho *Saló aneb 120 dnů Sodomy* (1975).

První nahé scény a orgasmus ve filmu se však již objevují ve snímku *Erotikon* (1929) či *Extase* (1932).

ŠABEK, Jiří. *Kulturismus a revoluce: K otázce sociálních dějin tělesnosti v Československu*. [online]. Praha, 2016, s. 44 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zpp/detail/150514/>. Diplomová práce.

SCHINDLER, Franz. Sexuální revoluce - čeho skutečně dosáhla a pro koho? *Tvar* [online]. 2014, **25**(1), 15 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <http://old.itvar.cz/prilohy/780/Tvar01-2014.pdf>

Erotikon. *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/6307-erotikon/prehled/>

Extase. *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/6308-extase/prehled/>

všeho druhu, od aut přes bulvární časopisy až po sexuální služby, a zvýšit sledovanost. Neexistuje téměř jediný film, v němž by se z diváka nestal voyer sexuálních aktivit."¹¹⁵

Pro daný text je neméně významné sexuální chování těla v současnosti, následující řádky se na toto téma zaměří. V dnešní době žijeme ve společnosti, která v rámci svých možností poskytuje jedinci maximální volnost, svobodu. Kubík sděluje, že dle různých statistik můžeme tvrdit, že se dnes počet nevěřících celosvětově zvyšuje – lidé chtějí být svobodní i v sexuální oblasti. Začátek 21. století s sebou přináší také velké množství internetové pornografie.¹¹⁶ „Současná bohatá erotická nabídka staví dnešního příslušníka masové kultury do role omezeného nevyzrálého člověka bez erotické fantazie, který nutně potřebuje pro své sexuální aktivity najít cestu nebo příklad."¹¹⁷ Dnešní mládež sleduje pornografické filmy, snaží se přiučit v sexuálním chování, ale zároveň tím trpí její přirozený sexuální vývoj a představivost v této oblasti.¹¹⁸ Kuby ve své publikaci *Globální sexuální revoluce: ztráta svobody ve jménu svobody* tvrdí, že sledováním pornografie dochází k poranění psychiky člověka.¹¹⁹ Pokud se podíváme na legislativu a pornografii, Kuby ve své publikaci uvádí, že do roku 1973 bylo šíření pornografie zakázáno. Od tohoto roku dochází ke změně – povolení pornografie (výjimku tvořila mládež do 18 let). Předpokládalo se, že se zájem o pornografii s legalizací sníží. K tomu však nedošlo.¹²⁰ Když se zaměříme např. na Německo, podle výsledků studie *Porno na webu 2.0* realizovaná v Dolním Sasku a Bavorsku mladiství ve věku 13 až 19 let konzumují pornografii na internetu každý den.¹²¹ Weiss a Zvěřina se ve svém výzkumu v roce 1993 a 1998 zabývali také postoji k pornografii – je patrný nárůst počtu respondentů, kteří jsou např. pro její zákaz.¹²² Dle výzkumů v rámci diplomové práce *Masturbace a masturbační fantazie českých žen* necelá 2 %

---

¹¹⁵KUBY, Gabriele. *Globální sexuální revoluce: ztráta svobody ve jménu svobody*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2014, s. 181–182. ISBN 9788087864135.

¹¹⁶KUBÍK, Josef. *Sexualita bez tabu*. V Brumovicích: Carpediem, 2010, s. 165. ISBN 9788087195109.

ŠABEK, Jiří. *Kulturismus a revoluce: K otázce sociálních dějin tělesnosti v Československu*. [online]. Praha, 2016, s. 45 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/150514/>. Diplomová práce.

¹¹⁷KUBÍK, Josef. *Sexualita bez tabu*. V Brumovicích: Carpediem, 2010, s. 167. ISBN 9788087195109.

¹¹⁸Tamtéž

¹¹⁹KUBY, Gabriele. *Globální sexuální revoluce: ztráta svobody ve jménu svobody*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2014, s. 178. ISBN 9788087864135.

¹²⁰Tamtéž s. 179

¹²¹Tamtéž s. 181

¹²²WEISS, Petr a Jaroslav ZVĚŘINA. *Sexuální chování v ČR - situace a trendy*. Praha: Portál, 2001, s. 105. ISBN 80-717-8558-x.

dotazovaných má záporný vztah k pornografii. Kuby nahlíží kriticky jak na konzumenty pornografie, tak i na samotné protagonisty.¹²³ Ve sledování pornografie spatřuje též závislost, která vede ke ztrátě svobody¹²⁴ a podle dětské německé psychologičky Christy Mevesové¹²⁵ v krajním případě i trestným činům: „Zvláštní nebezpečí pro mladé muže představuje tvrdá pornografie, která je na internetu snadno dostupná a velmi rozšířená. Po masturbaci budou brzy náruživě hledat tvrdší dráždivé podněty, takže i zde vzniká nebezpečí sexuálního trestného činu: mučení, znásilnění, ba nakonec i nutkání zneužívat děti jako náhradní uspokojení.“¹²⁶ Psycholog a psychoterapeut Victor Cline¹²⁷ vidí v konzumaci pornografie příčiny pro vznik sexuálních zločinů.¹²⁸ K tomu podle něj dochází v 5 stupních:

„1. Brzký kontakt s pornografií. Většina závislých se s pornografií setkala v raném věku a už se od ní neodpoutala.

2. Závislost. Postupně se pornografie stává součástí jejich života. Už nemohou přestat, neboť opakovaná konzumace pornografie stimuluje koktejl neurotransmiterů, které zaplavují mozek a vyvolávají příjemný pocit zvaný high, podobný jako vyvolávají drogy.

3. Eskalace. Potřebují stále více „materiálu“, více času, tvrdší obrázky, aby dosáhli stejného pocitu high.

4. Desenzibilizace. Materiál, který byl kdysi vnímán jako lámání tabu, který vyvolával ostudu a pocity šoku a byl považován za nemorální, se stává akceptovatelným a brzy nudným. Ani extrémní a degradující obrazy už nevedou ke stejné intenzitě vzrušení.

---

¹²³KUBY, Gabriele. *Globální sexuální revoluce: ztráta svobody ve jménu svobody*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2014, s. 182–183. ISBN 9788087864135.

¹²⁴Závislost na pornografii není dosud mezinárodně uznána. Tamtéž s. 184–185

¹²⁵PREKOPOVÁ, Jiřina. *Malý tyran* [online]. 6. vyd. Praha: Portál, 2009, s. 16 [cit. 2017-07-04]. ISBN 978-80-262-0541-8. Dostupné z: http://obchod.portal.cz/Foto/sample/eknihy/maly_tyran.pdf

¹²⁶KUBY, Gabriele. *Globální sexuální revoluce: ztráta svobody ve jménu svobody*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2014, s. 185. ISBN 9788087864135.

¹²⁷Tamtéž s. 186

Victor Cline. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Victor_Cline

¹²⁸Toto tvrzení vyvozuje na základě léčby sexuální závislých osob, sexuálních delikventů či obětí sexuálního zneužívání.

KUBY, Gabriele. *Globální sexuální revoluce: ztráta svobody ve jménu svobody*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2014, s. 186. ISBN 9788087864135.

5. Realizace (acting-out). V mnoha případech nastává skok z virtuálního světa do reálného života: sex s prostitutkami, skupinový sex, nutkavá promiskuita, stále perverznější sexuální praktiky, působení bolesti, znásilnění, sexuální zneužívání dětí."¹²⁹

Zajímavé je tvrzení, že dochází k odtabuizování pornografie, ale zároveň k tabuizaci důsledků její konzumace. V knize *Globální sexuální revoluce: ztráta svobody ve jménu svobody* je uvedeno, že se tyto důsledky týkají celé společnosti.¹³⁰ Dle Uzla se ve společnosti s volným přístupem k erotickému materiálu, obecně ve společnosti bez zákazu a cenzury nevyskytuje např. neúcta ke stáří, vandalismus, hulvátství atd.¹³¹

Když se vrátíme zpátky obecně k sexualitě v současné době, Kubík tvrdí, že tabuizace v oblasti sexu je vystřídána psychologizací – člověk se začíná sebeuvědomovat prostřednictvím sexuality. Projevují se dvě rozdílné tendence – první z nich tvrdí, že ženy mají být cudné, počestné, druhá se projevuje lidmi s velkým množstvím nezávazných sexuálních zážitků bez citů – ta se v dnešní době výrazně uplatňuje, což vede k degradaci sexuality obecně.¹³²

---

¹²⁹Tamtéž

¹³⁰Tamtéž s. 185

¹³¹UZEL, Radim. *Sex - odhalené tabu*. V Praze: Grafoprint, 1992, s. 67. ISBN 8090059643.

¹³²KUBÍK, Josef. *Sexualita bez tabu*. V Brumovicích: Carpediem, 2010, s. 168. ISBN 9788087195109.

4.1.2 Revoluce v sexuálním chování

Následující kapitola interpretuje nejvýznamnější revoluce v sexuálním chování.

Do první sexuální revoluce spadá příchod křesťanství a prosazení monogamie, druhá přichází se znovuoživením tématu rozkoše a sexuality v umění ve druhé polovině 16. století a třetí v 60. letech 20. století.¹³³ Např. v Německu dochází v roce 1961 k povolení antikoncepční pilulky¹³⁴ a v roce 1969 se stala sexuální výchova povinnou součástí na školách.¹³⁵ Reakcí na tuto deregulaci sexuality je odpor katolické církve a obavy papeže Pavla VI. z oddělení sexuality a rozmnožování:

„1. Otevřela by se tím „široká a snadná cesta manželské nevěře a všeobecnému úpadku mravnosti.“

2. „Je třeba se obávat, že muži zvyklí na antikoncepční praktiky ztratí úctu k ženám. Přestanou se starat o jejich tělesnou a psychickou rovnováhu. Budou je považovat za pouhé nástroje pro uspokojení své smyslné žádostivosti, a nikoli už za družky, s nimiž mají jednat s uctivostí a láskou.“

3. [...] „Kdo veřejným autoritám zabrání, aby upřednostňovaly, nebo dokonce lidem předepisovaly, kdykoli to uznají za nutné, antikoncepční metody, které považují za neúčinnější?“¹³⁶

Naplnila se jeho slova? Dle mého názoru bohužel ano. V současnosti opravdu např. dochází ke ztrátě úcty k ženám, někteří muži na ně nahlíží pouze jako na prostředky k ukojení svého sexuálního chtíče, nikoliv jako na partnerky a ženy, kterých by si vážili a se kterými by pěstovali dlouhodobý partnerský vztah.

---

¹³³ŠABEK, Jiří. *Kulturismus a revoluce: K otázce sociálních dějin tělesnosti v Československu*. [online]. Praha, 2016, s. 44 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/150514/>. Diplomová práce.

¹³⁴Předpokládalo se, že s příchodem hormonální antikoncepce se sníží množství umělých potratů, k tomu však nedošlo. Podle Kuby má hormonální antikoncepce v podobě pilulek nebo injekcí sama o sobě vedlejší účinky (redukce sexuální touhy, riziko trombózy či mrtvice) a spadá podle WHO mezi karcinogeny.

KUBY, Gabriele. *Globální sexuální revoluce: ztráta svobody ve jménu svobody*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2014, s. 313–314. ISBN 9788087864135.

¹³⁵Tamtéž s. 68

¹³⁶Tamtéž s. 69–70

Vraťme se zpátky obecně k sexuální revolucím. Do nich můžeme dále zařadit i Francouzskou revoluci.¹³⁷ 20. léta 20. století bývají označována také za revoluci v sexualitě – dochází k sexuální osvětě, Karlova univerzita se pyšní první katedrou sexuologie na světě zřízenou v roce 1921. V Československu dochází k legalizaci potratů a homosexuálního chování mezi dospělými jedinci (1926). Uvolněnou dobu v roce 1929 ukončuje světová hospodářská krize.¹³⁸

I v současné době se zabýváme tím, zda dochází k sexuální revoluci. Bohemista a historik Franz Schindler¹³⁹ si ve svém článku *Sexuální revoluce – čeho skutečně dosáhla a pro koho?* tuto otázku klade a také se ptá, zda slovo revoluce je správné označení toho, co se obecně v sexualitě dnešní doby odehrává: „Za prvé vytvořila sexuální revoluce navzdory svému osvobozeneckému patosu nové druhy nátlaku – totiž nutnost chovat se sexuálně. Kdo se tomu vyhýbal, kdo se vůbec, neochotně nebo pozdě zapojil do sexuálních aktivit, byl označen za nesvobodného nebo prudérního. Nová sexuální morálka udělala z abstinence nezávisle na příčině stigma. Odtabuizování sexuality vedlo k její všudypřítomnosti, které se člověk těžko vyhne, ať chce, nebo ne, a ke komercializaci prostřednictvím pornografického průmyslu a obchodu se sexuálními artiklem všeho druhu. Neměla by svoboda vypadat jinak? Za druhé nebylo sexuální chování, jež nyní můžeme provozovat bez pocitů viny, nijak podstatně nové. Sexuální preference, které nejsou zaměřeny na reprodukci, existují – jak ukázaly už Kinseyho studie – už dlouho. Promiskuitní, předmanželský a mimomanželský sex provozovali vždy především muži a obecně byl v oblibě. Ne nadarmo se prostitute nazývá nejstarším řemeslem světa. Pro ženy se v tomto ohledu od šedesátých let hodně změnilo, ale dodnes platí, že promiskuitní chování u žen na rozdíl od mužů končí jejich sociálním vyloučením.[...] Nastoluje se otázka, zda jsou všichni skuteční vítězi, a nikoli pouze heterosexuální muži, kteří si nyní mohou užívat svou sexualitu bez skrupulí, bez placení a bez manželských slibů.“¹⁴⁰

---

¹³⁷Tamtéž s. 35–36

¹³⁸SCHINDLER, Franz. Sexuální revoluce - čeho skutečně dosáhla a pro koho? *Tvar* [online]. 2014, 25(1), 15 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <http://old.itvar.cz/prilohy/780/Tvar01-2014.pdf>

¹³⁹Tamtéž

¹⁴⁰Tamtéž

Podle Uzla se v pravém slova smyslu nikdy nejednalo o sexuální revoluce, pouze bylo dané téma více otevřené v komunikaci mezi lidmi či v médiích. Sex se nevrací, vrací se svoboda, svoboda slova v této oblasti.¹⁴¹ S Uzlem v tomto směru souhlasím.

---

¹⁴¹UZEL, Radim. *Sex - odhalené tabu*. V Praze: Grafoprint, 1992, s. 38–39. ISBN 8090059643.

4.1.2.1 Někteří průkopníci sexuální revoluce

V rámci sexuální revoluce uvedu některé její průkopníky. Mezi níže uvedenými jsou i tací, které bych nazvala extrémními průkopníky sexuální revoluce, např. W. Reich se svojí teorií o orgasmu v konečném důsledku potřebném k dosažení beztržní společnosti.

Markýz de Sade (1740–1814), jeden z jejích představitelů, zaznamenal, co pro něj znamená svoboda v sexualitě.¹⁴² Byl autorem knih s pornografickými prvky. Je znám skandály spojenými např. s bičováním během milostného aktu – z jeho jména je odvozen pojem *sadismus*.¹⁴³

Dalším významným člověkem v sexuální revoluci je např. Margaret Sangerová (1879 nebo 1883–1966), jež byla významnou americkou feministkou propagující antikoncepci.¹⁴⁴ Stavěla se však proti potratům a masturbaci (především u žen). Bojovala také za sexuální osvětu.¹⁴⁵

Alexandra Kollontajová (1872–1952), ruská komunistická revolucionářka,¹⁴⁶ se zapříčinila o legalizaci potratů a rozvodů během ruské revoluce.¹⁴⁷ Jednalo se také o propagátorku volné lásky.¹⁴⁸

---

¹⁴²KUBY, Gabriele. *Globální sexuální revoluce: ztráta svobody ve jménu svobody*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2014, s. 35. ISBN 9788087864135.

¹⁴³Markýz de Sade. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Mark%C3%BDz_de_Sade#Jeanne_Testardov.C3.A1_.E2.80.93_prvn.C3.AD_skand.C3.A11

¹⁴⁴V roce 1916 otevřela první kliniku pro plánované rodičovství, vydávala časopis Antikoncepční revue (1917) či založila Národní komisi federální legislativy pro antikoncepci (1922).

Margaret Sangerová. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Margaret_Sangerov%C3%A1#.C5.BDivot

KUBY, Gabriele. *Globální sexuální revoluce: ztráta svobody ve jménu svobody*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2014, s. 40. ISBN 9788087864135.

¹⁴⁵Margaret Sangerová. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Margaret_Sangerov%C3%A1#.C5.BDivot

¹⁴⁶Alexandra Kollontajová. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Alexandra_Kollontajov%C3%A1

¹⁴⁷KUBY, Gabriele. *Globální sexuální revoluce: ztráta svobody ve jménu svobody*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2014, s. 44. ISBN 9788087864135.

Wilhelm Reich (1897–1957)¹⁴⁹ byl jedním z nevlivnějších sexuálních revolucionářů v době Výmarské republiky (Německo 1918–1933)¹⁵⁰. Zabýval se sexuálními právy dětí (právo na sexuální hry a masturbaci) a adolescentů.¹⁵¹ Přichází s teorií o orgasmu: „člověk potřebuje třikrát týdně orgasmus, aby byl zdravý a aby mohl jako revoluční subjekt budovat beztržní společnost. Jak toho dosáhne, je vedlejší. [...] Proto muselo být zničeno „manželství z donucení“ a „rodina z donucení jako výchovný aparát“.“¹⁵² Reich sexualizaci chápal jako nástroj ke změně uspořádání společnosti a zničení vztahu k různým autoritám, např. k církvi.¹⁵³

Magnus Hirschfeld (1868–1935)¹⁵⁴ byl jeden z prvních lidí, kteří prosazovali legalizaci homosexuality.¹⁵⁵ Jednalo se o německého sexuologa, jednoho ze zakladatelů daného oboru, jenž založil sexuologický ústav v Berlíně. Nazýván jest Einsteinem sexu.¹⁵⁶

Další velmi důležitou postavou v revoluční sexualitě byl zakladatel psychoanalýzy Sigmund Freud. Proč uvádím v této práci právě jeho? Protože psychoanalýza má se sociologií společný „zájem o osud jedince v kontextu sociálních vztahů a širších kulturních procesů.“¹⁵⁷ Freud přichází např. s pojmem Oidipův komplex, záviděný penis a strach z kastrace. Tzv. Superego ovládá sexuální přání, zbavuje člověka svobody v této oblasti, vyvolává pocity viny, což podle Freuda není správné.¹⁵⁸ Freud se obecně zasloužil o rozklad křesťanských hodnot,

---

¹⁴⁸ Alexandra Kollontajová. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Alexandra_Kollontajov%C3%A1

¹⁴⁹ Wilhelm Reich. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Wilhelm_Reich

¹⁵⁰ Výmarská republika. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%BDmarsk%C3%A1_republika

¹⁵¹ GIDDENS, Anthony. *Proměna intimity: sexualita, láska a erotika v moderních společnostech*. Praha: Portál, 2012, s. 172. ISBN 9788026201755.

¹⁵² KUBY, Gabriele. *Globální sexuální revoluce: ztráta svobody ve jménu svobody*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2014, s. 46. ISBN 9788087864135.

¹⁵³ Tamtéž

¹⁵⁴ Magnus Hirschfeld. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Magnus_Hirschfeld

¹⁵⁵ KUBY, Gabriele. *Globální sexuální revoluce: ztráta svobody ve jménu svobody*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2014, s. 48. ISBN 9788087864135.

¹⁵⁶ Magnus Hirschfeld. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Magnus_Hirschfeld

¹⁵⁷ HARRINGTON, Austin. *Moderní sociální teorie: základní témata a myšlenkové proudy*. Praha: Portál, 2006, s. 242. ISBN 80-7367-093-3.

¹⁵⁸ KUBY, Gabriele. *Globální sexuální revoluce: ztráta svobody ve jménu svobody*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2014, s. 51. ISBN 9788087864135.

protože „náboženské praktiky byly podle něj neurotickým jednáním člověka, který nechce dospět,"¹⁵⁹ a o sexualizaci kultury.¹⁶⁰

Alfred Kinsey byl již v předkládaném textu zmíněn, také je řazen mezi průkopníky sexuální revoluce a jest označován za otce sexuologie.¹⁶¹ Z toho vyplývá, jak významným byl pro tento obor.

---

¹⁵⁹Tamtéž

¹⁶⁰Tamtéž

¹⁶¹Tamtéž s. 56

4.1.3 Současné tabuizované otázky

Sexualita se v dnešní době odtabuizovává, pod rámcem tabu však zůstávají některá její dílčí témata, jež budou dále přiblížena, a to i z biologického hlediska. Anorgasmie u žen bude první analyzovanou otázkou, dále sex ve stáří a jako poslední prevence pohlavních chorob.

Ráda bych zdůvodnila výběr těchto sexuálních fenoménů. Anorgasmie znamená chybějící orgasmus, se kterým se ženy setkávají, a to dle mého názoru především v mladém věku. Mladé dívky, ženy nevědí, jak si orgasmus během pohlavního styku s partnerem navodit, začnou ho předstírat, neboť, jak již bylo řečeno, cílem sexuálního styku v současné době je vyvrcholení, jedná se tedy o kulturně podmíněný jev. Ráda bych tímto fenoménem alespoň částečně prolomila tabu absence orgasmu u žen a snažila se okrajově přiblížit, jaké jsou možnosti k dosažení tohoto pocitového vyvrcholení. Sex ve stáří je dle mého mínění nejvíce tabuizovaným tématem obecně v oblasti sexuálního chování. Možná je to způsobeno nevědomostí – většinová společnost ještě nedávno mínila, že vůbec k sexuálnímu aktu mezi staršími lidmi nedochází. A poslední téma – prevence pohlavních chorob – jsem si zvolila z důvody následujícího: podceňování role pánských ochran – kondomů.

Pokud bychom shrnuli daná témata a jejich nejdůležitější myšlenky, u jevu anorgasmie se orgasmus nedostavuje vůbec nebo pouze během masturbace. Některé ženy sexuální vyvrcholení nikdy neprožily nebo až ve vyšším věku (po 30. narozeninách), kdy důvodem může být např. tabuizace sexuality během jejich výchovy. Pro navození orgasmu je důležitá znalost erotogenních zón na svém těle či sexuální fantazie. Některé ženy vyvrcholení předstírají, v čemž spatřuji zmíněnou kulturní podmíněnost. Jak již bylo řečeno, nejvíce tabuizovaným tématem i v současnosti je sex ve stáří, o kterém se nemluvílo a moc nehovoří. V současné době však dochází k revoluci i v této věkové skupině, zde se však setkáváme s nárůstem pohlavních nemocí, neboť chybí osvěta v sexualitě ve stáří. Je třeba si uvědomit, že pokud máme kladný vztah k sexu již v mládí, ve stáří nedochází ke změně, protože i v tomto životním období je sexuální chování přirozené, normální a přijatelné. Sexuální aktivita je totiž možná v každém věku. V rámci kapitoly Prevence pohlavních chorob budou připomenuty metody antikoncepce, které chrání proti sexuálně přenosným chorobám – jedná se o kondom a femidon (ženský kondom). V otázce

používání kondomů jsme oproti jiným zemím pozadu (data z roku 2003), což je způsobeno nedostatečnou sexuální výchovou.

Tyto fenomény budou v následující části pouze přiblíženy, cílem není jejich naprosté analyzování, ale spíše znovuoživení, připomenutí jejich tabuizovanosti či důležitosti.

4.1.3.1 Anorgasmie u žen

„Orgasmus je vyvrcholení sexuálního slastného pocitu a jakýmsi příjemným uvolněním, které je zpravidla provázeno pocitem štěstí.“¹⁶² Jedním z projevů orgasmu u ženy jsou stahy v oblasti konečníku, děložních a poševních svalů.¹⁶³ Anorgasmie je absence orgasmu. Dělíme ji na koitální a totální. Koitální znamená, že chybí orgasmus během sexuálního styku, u totálního se nedostavuje vůbec, ani během masturbace.¹⁶⁴

Dle doktora Karla Citterbarta se setkáváme s případy, kdy žena zažije svoje první vyvrcholení až po jejích 30. narozeninách, 5–10 % nikdy.¹⁶⁵ Podle starších údajů (1997) vůbec orgasmus neprožilo asi 8 % českých žen.¹⁶⁶ Na druhou stranu dle průzkumů na našem území v roce 2003 5 % respondentek uvedlo, že orgasmus prožilo při prvním pohlavním styku, zbytek průměrně po 9 měsících od zahájení sexuálního styku.¹⁶⁷ Existuje více původců této poruchy. Pondělíčková-Mašlová zmiňuje následující: nemoc, prodělaný operační zákrok, vysoký věk či vytvořený blok (většinou v dětství). Jak orgasmu dosáhnout? Důležité je, aby žena našla taková místa na svém těle, prostřednictvím nichž by si orgasmus navodila, jinými slovy: Pondělíčková-Mašlová nabádá k onanii žen. Tento fakt byl poprvé sdělen již v roce 1949 v odborném gynekologickém časopise.¹⁶⁸ Dále se klade podle Zvěřiny důraz na posílení pánevního dna, neboť

---

¹⁶² PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, Jaroslava a Jan RABOCH. *O sexualitě a partnerských vztazích*. Praha: Galén, c2005, s. 16. Makropulos. ISBN 8072623230.

¹⁶³ Tamtéž

¹⁶⁴ HROMKOVÁ, Lucie. *Spokojenost partnerů v oblasti sexuality* [online]. Olomouc, 2012, s. 26 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <http://www.galen.cz/idistrik/vydav/?module=katalog&page%5Bbook%5D=60>. Diplomová práce.

¹⁶⁵ Údaje z roku 2001

Tamtéž

¹⁶⁶ PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, Jaroslava a Jan RABOCH. *O sexualitě a partnerských vztazích*. Praha: Galén, c2005, s. 30. Makropulos. ISBN 8072623230.

¹⁶⁷ GILLERNOVÁ, Ilona, Vladimír KEBZA a Milan RYMEŠ. *Psychologické aspekty změn v české společnosti: Člověk na přelomu tisíciletí* [online]. Praha: Grada, 2011, s. 73 [cit. 2017-07-05]. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4727-981. Dostupné z:

https://books.google.cz/books?id=gbSh8dup3wwC&pg=PA71&lpg=PA71&dq=v%C4%9Bk+prvn%C3%AD+soulo%C5%BEE+v%C3%BDzkumy&source=bl&ots=bYdTypOzDd&sig=Y_mE8n40qcv1rdgU713e5HEFhO8&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwigh-C9xe3UAhUC5xoKHaZWBe4Q6AEIRzAF#v=onepage&q=v%C4%9Bk%20prvn%C3%AD%20soulo%C5%BEE%20v%C3%BDzkumy&f=false

¹⁶⁸ Tamtéž s. 30–31

HROMKOVÁ, Lucie. *Spokojenost partnerů v oblasti sexuality* [online]. Olomouc, 2012, s. 27 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <http://www.galen.cz/idistrik/vydav/?module=katalog&page%5Bbook%5D=60>. Diplomová práce.

zde probíhají samotné stahy.¹⁶⁹ Weiss tvrdí, že dalším prostředkem k navození orgasmu může být sexuální fantazie. Ten také potvrzuje, že dosažení sexuálního vyvrcholení ovlivňuje i výchova v mládí – sexuální dysfunkce či odmítání sexu mohou mít příčinu v tabuizování sexuality. Zároveň se tedy Weiss vyjadřuje k tomu, že otevřená sexuální výchova od dětství je nezbytná pro kvalitní sexualitu v pozdějším životě.¹⁷⁰

Ženy v dnešní době velmi často orgasmus během sexuálního styku předstírají. To je dnes všeobecně známé. Podle dlouhodobých výzkumů Sexuologického ústavu v Praze během sexu někdy vyvrcholení předstírá přes 70 % českých žen (věk testovaného vzorku se pohyboval v rozmezí 35–65 let). Weiss tvrdí, že někdy předstírají orgasmus i muži (z daného výzkumu 82 % mužů však nepředstírá). Jaké jsou k tomu důvody? Uklidnění partnera, že dosáhl dobrého výkonu (což souvisí s atributy dnešní sexuality), další příčinou je, aby byl co nejrychleji pohlavní styk u konce.¹⁷¹ Jak již bylo naznačeno v předchozí části práce, charakteristickým rysem, cílem dnešní sexuální aktivity je dosažení orgasmu. V tom jsou dle mého názoru kořeny předstírání ženského vyvrcholení. V tomto momentu je dosti výrazně patrná kulturní podmíněnost sexuálního chování, jež je rámcem celé předkládané práce. To jest stěžejní myšlenka této kapitoly.

---

¹⁶⁹ Tamtéž

¹⁷⁰ Ženský orgasmus má svůj svátek. Každá se ho může naučit dosáhnout. *OnaDnes.cz* [online]. [cit. 2017-07-08]. Dostupné z: http://ona.idnes.cz/mezinarodni-den-zenskeho-orgasmu-dlc-zdravi.aspx?c=A140808_091844_zdravi_pet

¹⁷¹ Orgasmus občas předstírá 70 procent žen a pětina mužů. *TÝDEN.CZ* [online]. [cit. 2017-07-08]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/zdravi/vztahy/orgasmus-obcas-predstira-70-procent-zen-a-petina-muzu_314850.html

4.1.3.2 Sex ve stáří

Sexuolog Petr Weiss se ptá: „Dovedete si představit, jak babička Boženy Němcové na Starém bělidle po nocích masturbuje? [...] Pro většinu lidí taková představa není moc pohodlná. Ale přitom je pravděpodobné, že ta paní masturbovala – bylo jí padesát tři a žila bez partnera.“¹⁷²

Jak již bylo zmíněno, sex ve stáří je v rámci sexuality současným nejvíce tabuizovaným tématem. Seniorům dáváme různé přívlastky, slovo asexuální mezi ně také patří. Je pro nás složité si přiznat, že naši rodiče sexuální akt činili nejen z důvodu rozmnožování, nýbrž i pro své potěšení.¹⁷³ Z jakého důvodu se téměř nemluví o sexu mezi seniory? Z estetického hlediska? Sexuální aktivity jsou spojené především s mládím a dospělostí, nikoliv se stářím?

Kholová zmiňuje, že menopauza byla v 19. st. považována za konec sexuálního života ženy.¹⁷⁴ Zajímavé je, co tvrdí doktorka Pondělíčková-Mašlová: „U ženy neexistuje hranice, která by ukončila její sexuální reaktivitu. Ta dosahuje vrcholu mezi pětadvacátým a třicátým rokem a v nezmenšené míře se pak může udržet na stejné úrovni dalších dvacet let, než se poněkud začne snižovat zájem o sexuální život. Je-li žena zdravá a žije vcelku pohodlně, má přirozený vztah k sexualitě až do vysokého věku.“¹⁷⁵

Do devadesátých let 20. století se téměř o sexualitě starých lidí nehovořilo, spíše se společnost domnívala, že k ní ani nedochází. Velkým průlomem byl rok 1998, kdy se na trhu objevila Viagra.¹⁷⁶ Socioložka Jiřina Šiklová tvrdí, že téma sex ve stáří je i v současné době tabu. Podle ní dokonce v první polovině 20. století panoval názor, že lidé kolem čtyřicátého roku věku přestávají mít sex.¹⁷⁷ Současní senioři jsou na tom zdravotně lépe než dřívější generace seniorů, prodlužuje se i délka jejich života – s tím souvisí i postoj k sexualitě. Tato revoluce v sexu má

---

¹⁷² Horké chvílky seniorů. *Respekt* [online]. 2014 [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2014/38/horke-chvilky-senioru>

¹⁷³ Tamtéž

¹⁷⁴ KHOLOVÁ, Linda. Tabu v sexu. *Azrodina.cz: To nejlepší pro rodinu* [online]. 2007 [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://www.azrodina.cz/1901-tabu-v-sexu>

¹⁷⁵ PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, Jaroslava. *Manželská sexualita*. Praha: Avicenum, 1986, s. 149.

¹⁷⁶ Horké chvílky seniorů. *Respekt* [online]. 2014 [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2014/38/horke-chvilky-senioru>

¹⁷⁷ Tabu české společnosti? Sex ve stáří, říká socioložka Jiřina Šiklová. *OnaDnes.cz* [online]. 2010 [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: http://ona.idnes.cz/tabu-ceske-spolecnosti-sex-ve-stari-rika-sociolozka-jirina-siklova-1f6-/spolecnost.aspx?c=A100212_133232_ona_ony_jup

však na našem území oproti západním zemím zpoždění.¹⁷⁸ Zaměříme se na konkrétní data – sexuální styk ve věku nad 60 let u nás má 53 % mužů a 34 % žen. Důvodem sexuálního půstu bývá chybějící partner.¹⁷⁹ Pokud se podíváme do jiné země, tak např. v USA je problémem nárůst pohlavních nemocí u generace seniorů, jež vynalezla volnou lásku. Kondomy pro ně během soulože nejsou nezbytnou součástí. Téměř se nevyskytuje osvěta v této oblasti u dané věkové kategorie – na Západě je teprve na začátku, v Česku chybí zcela. Z výzkumů též vyplývá, že starší ženy na našem území oproti cizině méně onanují. S tím pravděpodobně souvisí zmíněná absence osvěty v tématu sex ve stáří.¹⁸⁰

Na závěr této kapitoly bude uvedeno několik klíčových informací z mého pohledu velmi důležitých pro pochopení sexuality ve stáří:

„1) Jak člověk stárne, četnost sexuálních aktivit obvykle klesá, ale intenzita sexuálního zájmu a schopností zůstávají zcela beze změny.

2) Pokud je sexualita jednotlivce během života stálá, biologické změny spojené se stárnutím jsou méně výrazné a méně sexualitu ohrožují.

3) Pochopíme-li, že sexualita je normální a přirozená i ve starším věku, uvědomíme si důležitost vlastní sexuality a naučíme se ji přijímat přirozeně.

4) Sexualita je více než jen běžný pohlavní styk. Je mnoho jiných forem intimního vyjadřování od držení se za ruce, líbání, masturbace až po orální sex. Uvědomění si, že máme tyto možnosti, značně obohatí náš sexuální život.

---

¹⁷⁸ Horké chvílky seniorů. *Respekt* [online]. 2014 [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2014/38/horke-chvilky-senioru>

¹⁷⁹ Údaje vybrané z výzkumů sexuologů Weisse a Zvěřiny a použité v rámci diplomové práce Elišky Steklíkové *Sexualita seniorů* z roku 2014

Tamtéž

¹⁸⁰ Tamtéž

- 5) Sexuální aktivita je možná a pokračuje také v sedmdesáti letech i výše!
- 6) „Sexuální zdraví“ může mít záslužný podíl na celkovém zdraví staršího člověka. [...]
- 8) Sexualita v pozdějším věku je přijatelná a přirozená. [...]"¹⁸¹

---

¹⁸¹ ŠPIRKOVÁ, Jana. *Sexualita ve stáří* [online]. Olomouc, 2013, s. 22 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/kqmhhi/>. Bakalářská práce.

4.1.3.3 Prevence pohlavních chorob

Hormonální antikoncepce, jedna z několika druhů prevencí proti početí, již byla v předkládané práci zmíněna. Tato kapitola se zabývá jiným druhem ochrany – kondomy. Jedná se o antikoncepční metodu bariérovou, kam dále patří femidon a pesar. Co se týče přenosu pohlavních chorob prostřednictvím koitu, jedinou prevencí je právě zmíněný kondom a femidon (ženský kondom). Dle mého názoru se v současné době podceňuje role této pánské ochrany a naopak přeceňuje hormonální antikoncepce, jež však před těmito chorobami nechrání, pouze před otěhotněním. Prostřednictvím této krátké kapitoly bych tento fakt chtěla zdůraznit a znovu připomenout.¹⁸²

Podle průzkumů v roce 2003 rostl počet příslušníků obou pohlaví, kteří se během prvního sexuálního aktu chránili (prostřednictvím antikoncepce), a také počet mužů, již se při sexuálním styku s náhodnými partnerkami chránili prostřednictvím pánské ochrany – kondomu. V roce 2003 v porovnání s vyspělými zeměmi jsme na tom však o dost hůře v používání kondomů během pohlavního styku, což je rizikové v rámci zmíněné prevence pohlavně přenosných chorob. Podle Weisse je to způsobeno nedostatečnou sexuální výchovou, a to jak v rodině, tak i ve škole.¹⁸³ Škola prostřednictvím výuky, ale také rodina by měly v této oblasti působit osvětově – seznámit děti nejen s prostředky plánovaného rodičovství (různé druhy antikoncepce proti početí), ale také upozornit na fakt, že jen některé z nich jsou prevencí přenosu pohlavních chorob během pohlavního styku, do kterých spadá zmíněný kondom a femidon.

---

¹⁸² HROMKOVÁ, Lucie. *Spokojenost partnerů v oblasti sexuality* [online]. Olomouc, 2012, s. 37–38 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <http://www.galen.cz/idistrik/vydav/?module=katalog&page%5Bbook%5D=60>. Diplomová práce.

¹⁸³ GILLERNOVÁ, Ilona, Vladimír KEBZA a Milan RYMEŠ. *Psychologické aspekty změn v české společnosti: Člověk na přelomu tisíciletí* [online]. Praha: Grada, 2011, s. 83 [cit. 2017-07-05]. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4727-981. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=gbSh8dup3wwC&pg=PA71&lpg=PA71&dq=v%C4%9Bk+prvn%C3%AD+soulo%C5%BEE+v%C3%BDzkumy&source=bl&ots=bYdTYPozDd&sig=Y_mE8n40qcv1rdgU713e5HEFhO8&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwigh-C9xe3UAhUC5xoKHaZWBe4Q6AEIRzAF#v=onepage&q=v%C4%9Bk%20prvn%C3%AD%20soulo%C5%BEE%20v%C3%BDzkumy&f=false

5 Sexuální výchova

Tato další část práce se bude věnovat obecně sexuální výchově, zaměří se však především na sexuální výchovu v rámci základních škol. Teoretická část, jak již bylo zmíněno, bude doplněna rozhovory s učitelkami, které učí sexuální výchovu, a to v předmětech rodinná výchova, výchova ke zdraví a ve vzdělávací oblasti člověk a zdraví, kde se však „nejedná [...] přímo o sexuální výchovu, ale o kapitoly Pohlavní soustava – ženské a mužské pohlavní orgány, Vývoj jedince od oplození do narození, Vývoj jedince od narození do smrti, Pohlavní hormony.“¹⁸⁴. V občanské výchově se již se sexuální výchovou v současnosti nesetkáváme, ale dříve byla její součástí. Podle *Doporučení k realizaci sexuální výchovy v základních školách* (2010) se sexuální výchova vyučuje na základních školách mimo člověk a zdraví (2. stupeň ZŠ) ve vzdělávací oblasti člověk a jeho svět (1. stupeň ZŠ).¹⁸⁵ Dle výzkumu je během hodin sexuální výchovy využito různých metod: diskuze, prezentace, různé texty a dokumenty, anonymní dotazy (pro stydlivé žáky), besedy s odborníky, komunitní kruh pro lepší atmosféru ve třídě.

Co je cílem současné sexuální výchovy? „Sexuální výchova by měla být pojímána v širších souvislostech a komplexně. Jedině ucelená a systematická sexuální výchova vštěpuje dítěti vedle předávaných informací také morální principy, formuje jeho jednání a postoje, rozvíjí citovou oblast a podporuje osobnostní autonomii. Na sexuální výchovu nelze nahlížet pouze z hlediska biologického, ale také z hlediska sociálního a psychologického, přičemž všechna hlediska by měla být v rovnováze. V souladu s vývojovými předpoklady žáků a jejich poznávacími možnostmi směřuje výuka v oblasti sexuální výchovy k tomu, aby si žáci osvojili a kultivovali odpovědné chování, rozhodování a komunikaci v situacích souvisejících s reprodukčním zdravím, partnerskými vztahy, rodinným životem a rodičovstvím a aby jejich vstup do dospělosti byl provázen odpovědným přístupem ke zdraví a založení rodiny. Sexuální výchova představuje dlouhodobé, záměrné, cílevědomé a systematické působení na žáka, které ovlivňuje formování jeho osobnosti v otázkách rodiny a lidské sexuality. Sexuální výchova je určena pro současný i budoucí život žáků, jehož cílem by měl být spokojený život zejména

---

¹⁸⁴Rozhovor s nejmenovanou učitelkou o sexuální výchově (vlastní zdroj).

¹⁸⁵ Doporučení k realizaci sexuální výchovy v základních školách. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2010, 3 [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/doporuzeni-msmt-k-realizaci-sexualni-vychovy-v-zakladnich>

v oblasti partnerské, manželské i rodičovské a měl by fungovat v souladu s principy a normami společnosti. Doporučení k realizaci sexuální výchovy zdůrazňuje biologické, psychologické, pedagogicko - didaktické a sociální aspekty sexuální výchovy, upozorňuje na nutnost etického přístupu v sexuální výchově a respektování případných specifík [...]. Sexuální výchova řeší řadu citlivých témat, proto by etika měla prolínat veškerými formami a metodami práce, které učitelé při realizaci sexuální výchovy využijí. V řadě cílů, metod a forem práce je tedy sexuální výchova úzce propojena s etickou výchovou, která je založena na systematickém a metodicky propracovaném osvojování sociálních dovedností u žáků, především na základě řešení modelových situací a sociálního učení."¹⁸⁶

Pokud se zaměříme na dějiny sexuální výchovy na našem území, ještě v 60. letech 20. století dochází k absenci ucelené koncepce výuky sexuální výchovy. To měla změnit *Koncepce výchovy k rodičovství na základních školách, Koncepce výchovy k rodičovství na ZDŠ (1970)* či *Metodický návod k výchově k rodičovství na ZDŠ (1972)*.¹⁸⁷ „V polovině 90. let byl tlak na to zařadit sexuální výchovu do předmětu,¹⁸⁸ nakonec vznikl nový předmět nebo možnost tento předmět zavést a součástí se stala i sexuální výchova, vedle toho rodinná výchova, zdravý životní styl a témata k bezpečí jedince."¹⁸⁹

Jak již bylo zmíněno, např. v publikaci *Globální sexuální revoluce - ztráta svobody ve jménu svobody* se můžeme dočíst, že povinná sexuální výchova ve školách v Německu byla zavedena v sedmdesátých letech 20. století. Od té doby došlo podle autorky k demoralizaci sexuality.¹⁹⁰ Dále se zde můžeme dočíst, že dominující sexuální pedagogika spatřuje sexuální výchovu již od dětství: „Děti jsou podněcovány k masturbaci, ve školkách mají k dispozici „mazlíci“ koutky, kde si mohou „hrát na doktory“, v obrázkových knížkách jsou představovány všechny úpadkové formy rodiny jako rovnocenné a plnohodnotné, homosexualita je nabízena jako běžná možnost volby. Přitom se využívají čím dál agresivnější techniky nevratného

---

¹⁸⁶ Tamtéž

¹⁸⁷ PROCHÁZKOVÁ, Petra. *Současná diskuse o sexuální výchově v České republice a stanovisko římskokatolické církve k této problematice* [online]. Praha, 2014, s. 25 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/149931/>

¹⁸⁸ Do občanské výchovy

¹⁸⁹ Doslovný přepis rozhovoru s jednou nejmenovanou učitelkou sexuální výchovy (vlastní zdroj).

¹⁹⁰ KUBY, Gabriele. *Globální sexuální revoluce: ztráta svobody ve jménu svobody*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2014, s. 268–269. ISBN 9788087864135.

formování dětí a mládeže, které mají za následek odbourání přirozeného studu, aktivaci sexuální žádostivosti již od raného dětství a zablokování svědomí."¹⁹¹ Podle Kuby je to v rozporu s tvrzením: Dělej jen to, s čím souhlasí i tví sexuální partneři.¹⁹² Co vedlo k zavedení povinné sexuální výchovy na školách? Byly to protesty studentů v západních zemích v roce 1968.¹⁹³

Současná sexuální pedagogika se řídí podle *Standardů pro sexuální výchovu v Evropě*, což je dokument vydaný Světovou zdravotnickou organizací (WHO) v roce 2010:¹⁹⁴

- „Dítě mladší čtyř let má právo být zvědavé a zkoumat nahotu.
- Od čtyř let se dítě seznamuje se stejnopohlavními vztahy. Podrobně poznává různé úpadkové formy rodiny.
- Ve věku 6–9 let je poučeno o sexu v médiích a o sexuálních právech dětí, dále bude nabádáno k masturbaci.
- Ve věku 9–12 let získává své první(?) sexuální zkušenosti, je poučeno o metodách antikoncepce, o rozkoši, masturbaci a orgasmu, o rozdílu mezi *genderovou identitou* a biologickým pohlavím, o sexuálně přenosných nemocech a o platných národních zákonech týkajících se sexuálních práv mládeže.
- Ve věku 12–15 let se dítě připravuje na svůj první sexuální styk, dostane další poučení o rozkoši, masturbaci a orgasmu a o „právu na interrupci“.¹⁹⁵

Podle G. Kuby je předpokladem moderní sexuální pedagogiky myšlenka, že pro děti je nezbytná sexuální stimulace prakticky od jejich narození. Toto tvrzení ale nikdy nebylo vědecky zdůvodněno. Tím se rozvrací základy společnosti. Podle Kuby je nezbytné zastavit tuto sexualizaci dětí a uvádí k tomu následující důvody: deregulace sexuality vede ke kulturnímu úpadku a ničí rodinu jako nejlepší místo pro zdravý vývoj dětí, sexualizace dětí vede ke ztrátě dětství, sexualizace dětí a mládeže podkopává rodičovskou autoritu¹⁹⁶ a je v rozporu s jejich

---

¹⁹¹Tamtéž s. 269

¹⁹²Tamtéž

¹⁹³Tamtéž s. 271

¹⁹⁴Tamtéž s. 306

¹⁹⁵ Tamtéž s. 306–307

¹⁹⁶Už Sigmund Freud tvrdil: „Z vlastních zkušeností můžeme říci, že vnější vlivy v podobě svádění k sexuálním aktivitám mohou vést k předčasnému ukončení doby latence nebo k jejímu úplnému zrušení...a že každá taková předčasná aktivita negativně ovlivňuje vychovatelnost dítěte.“

Tamtéž s. 321

hormonálním vývojem, návyková masturbace vede k fixování narcistické sexuality, dále znejistění pohlavní identity vlivem gender mainstreamingu¹⁹⁷ vede k poruchám osobnosti, podněcování ke comingout v období dospívání je útokem na přirozený vývoj heterosexuální pohlavní identity,¹⁹⁸ prezentování úpadkových forem rodiny jako „normálních“ blokuje u dotčených dětí zpracování psychických následků, zničení rodiny jako místa vytváření osobnosti vede k zestátnění výchovy a bezbřehým sociálním výdajům a v neposlední řadě je demografická krize důsledkem oddělení sexuality od plodnosti.¹⁹⁹

V literatuře se setkáváme s autory, kteří souhlasí s otevřenou sexuální pedagogikou, ale také s jejími odpůrci.²⁰⁰

Zaměříme se nejprve na její odpůrce. Otevřená sexuální výchova ve školách je podle některých odpůrců nepřijatelná. Jaké jsou jejich argumenty? Důsledky vidí např. v delikvenci mladistvých, rozpadu rodiny, potratech atd.²⁰¹ „Četné případy gangsterství, prostituce a kriminality u 10–12letých pramení z násilného přerušování normálního pohlavního vývoje před pubertou a školní sexuální výchovou a předčasně probuzeným zájmem o pohlavní styk.“²⁰² Sexuální výchova dle jejích odpůrců učí: „jak si najít sexuálního partnera ochotného ke všemu (jak se pářit jakýmkoliv způsobem); jak překonat vrozené mentální bariéry proti perverznostem; jak spoléhat na antikoncepci a potraty; a jak provozovat všechny možné druhy pohlavní aktivity bez pocitu provinění... to jsou jasné rysy pasáků a prostitutek.“²⁰³ Zmíněné se můžeme dočíst

---

¹⁹⁷ Gender mainstreaming je strategie EU, která se zaměřuje na rovné postavení lidí opačného pohlaví. Gender mainstreaming. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Gender_mainstreaming

¹⁹⁸ Comingout neboli svobodná volba pohlaví je strategie, která podněcuje mládež v období puberty, tedy ve fázi hledání vlastní identity, přijmout homosexuální orientaci. Zde jsou výsledky jedné americké studie (2007) k tomuto tématu: „Pravděpodobnost, že se homosexuální nebo bisexuální orientace do jednoho roku změní na heterosexuální, je alespoň pětadvacetkrát vyšší než naopak. U většiny teenagerů tedy homosexuální pocity vymizí. Ve skupině šestnáctiletých dojde u 98 % k odklonu z homosexuality nebo bisexualitě směrem k heterosexuálnosti... Kolem sedmdesáti procent chlapců, kteří v sedmnácti letech udávali výlučně homosexuální přitažlivost, uvedlo ve věku dvaadvaceti let výhradně heterosexuální orientaci.“ KUBY, Gabriele. *Globální sexuální revoluce: ztráta svobody ve jménu svobody*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2014, s. 323. ISBN 9788087864135.

¹⁹⁹ Tamtéž s. 318–325

²⁰⁰ Pro systematickost uvádím, že Kuby patří mezi odpůrce otevřené sexuální pedagogiky.

²⁰¹ JARKOVSKÁ, Lucie a Kateřina LIŠKOVÁ. Tradice, její rozpad a záchrana skrze sex: Diskurzivní strategie odpůrců sexuální výchovy. *Sociologický časopis*. 2013, 49(2), 278.

²⁰² Tamtéž

²⁰³ Tamtéž s. 279

v *Důvody, proč neučit sexuální výchovu* (2010).²⁰⁴ *Důvody* rozdělují sexualitu na nízkou, nežádoucí a na sexualitu žádoucí, normální, kam zahrnují dlouhotrvající monogamní vztah. Do té nežádoucí řadí např. masturbaci.²⁰⁵ Žádoucí sexualita nemá nic společného s přízemní sexualitou a sexuálním chtíčem, můžeme ji srovnat s Giddensovým konceptem romantické lásky.²⁰⁶ Pokud na dané budeme nahlížet z pohledu Foucaulta, tak současní odpůrci sexuální výchovy na školách se snaží vytěsnit sexualitu z veřejného prostoru, zároveň však definují sexualitu určitého typu (manželská, heterosexuální, monogamní). Můžeme tvrdit, že se odpůrci přiklání ke křesťanskému výkladu sexu.²⁰⁷

Podívejme se na věc z druhé strany – kdo patřil k protagonistům otevřené sexuální výchovy? Podle Kuby to byl Helmut Kentler, Rüdiger Lautman, Uwe Sielert, Ina-Maria Philippsová a Karlheinz Valtl.²⁰⁸ Přiblížím myšlenky pouze dvou z nich. Jsou opravdu extrémními přívrženci otevřené sexuální výchovy ve všech směrech, kterým dle mého názoru chyběl zdravý úsudek. Uvádím je z důvodu toho, abych ukázala, že některé názory na otevřenou sexuální výchovu mohou být i opravdu otřesné a mít pro celou společnost katastrofální důsledky. Helmut Kentler formuloval ve své knize *Sexuální výchova* některé cíle:

- „1. Onanování od raného dětství, protože „zdravé dítě“ má potřebu onanovat;
2. Uvolnění tabu incestu mezi rodiči a dětmi;
3. Podpora sexuální hry v mateřských a základních školách s cílem usnadnit zkušenost soulože;
4. Pohlavní styk od doby pohlavní zralosti;
5. Poučení o metodách antikoncepce už na školách.“²⁰⁹

Uwe Sielert napsal knihu *Lisa a Jan. Osvětová knížka pro děti a jejich rodiče*.²¹⁰ Uvedu také jeho některé myšlenky: „Děti byste měli od počátku vést k postoji, který je „nakloněn

---

²⁰⁴ Tamtéž

²⁰⁵ Tamtéž s. 273

²⁰⁶ Tamtéž s. 275

²⁰⁷ Tamtéž s. 286

²⁰⁸ KUBY, Gabriele. *Globální sexuální revoluce: ztráta svobody ve jménu svobody*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2014, s. 285–289. ISBN 9788087864135.

²⁰⁹ Tamtéž s. 286

²¹⁰ Tamtéž s. 287

sexualitě'. Ve věku dvou až tří let se děti s ,nerušeným zdravým vývojem propracují k cíleným formám sebeukájení, které mohou vést až k orgasmu.' Časté onanování byste měli podporovat, případné odřeniny ošetřujte mastí. Dítě má mít možnost přihlížet pohlavnímu styku rodičů."²¹¹

Od extrémních přívrženců otevřené sexuální pedagogiky se posuňme k sexuální výchově dětí z pozice rodiče. I přes svrchovanost rodiče v oblasti výchovy, kterou zaručuje *Evropská úmluva o ochraně lidských práv*, stát do této oblasti zasahuje.²¹² V sexuální výchově dětí se tedy neangažuje pouze rodič, ale i stát prostřednictvím různých zákonů platných pro různé typy škol. A jaké otázky si mohou rodiče při sexuální výchově svých dětí klást? Uvedu některé z nich, které byly formulovány v článku *Co chybí v příručkách o sexu?* od psychologa Jeronýma Klimeše. Je normální vídat nahé rodiče a koupat se s nimi? Autor článku v těchto aktivitách v mladším školním věku shledává neškodnost. Jak řešit situaci, když dítě přistihne své rodiče při sexuálním aktu? Jak odradit dívky od prostituce? V příručkách o sexu podle Klimeše prý chybí také rady, jak postupovat, když dívku někdo znásilní.²¹³ Myslím si, že není jednoduché na tyto otázky odpovědět.

Na závěr bych ráda v této kapitole uvedla i některé své domněnky, které budou následně ověřeny. Když se ohlédnu zpět, k mé pedagogické praxi na vysoké škole, vyzorovala jsem, že některé učitelky nerady vykládaly sexuální výchovu, je to pro ně problematické. I např. podle Fafejty „nelze říci, že by ze sexuality a z hovorů o sexualitě zmizel ostych.“²¹⁴ Jako by se tabu, křesťanské hodnoty v této oblasti dědily z generace na generaci. Proč je pro nás i v dnešní době nepříjemné o tomto tématu mluvit, popř. ho sdělovat dětem? Sexuálním studem se zabýval např. Uzel – ptá se, proč se lidé stydí obnažit některé části lidského těla více než jiné a uvádí různé příklady přírodních národů, kde tomu tak nebylo, např. staří Římané věřili, že prevencí proti bouři je ženská nahota.²¹⁵ Tímto tvrzením Uzel prakticky popsal proměnu sociálně kulturního vzorce v jiných společnostech. Studenti v současné době podle mého názoru k sexualitě přistupují jiným způsobem – nebojí se mluvit o sexuálním chování, sami se informují

---

²¹¹Tamtéž s. 287–288

²¹²Tamtéž s. 270

²¹³KLIMEŠ, Jeroným. Co chybí v příručkách o sexu? *Rodina.cz: Každodeník o dětech a rodičích* [online]. 2012 [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://www.rodina.cz/clanek8645.htm>

²¹⁴FAFEJTA, Martin. *Sexualita a sexuální identita: sociální povaha přirozenosti*. Praha: Portál, 2016, s. 59. ISBN 9788026210306.

²¹⁵UZEL, Radim. *Sex - odhalené tabu*. V Praze: Grafoprint, 1992, s. 80. ISBN 8090059643.

prostřednictvím internetu. Dnešní mladá generace tedy dle mého úsudku k tomuto tématu přistupuje s mnohem větší otevřeností, než tomu bylo dříve. Tato teze bude také následně ověřena v praktické části diplomové práce.

6 Výzkum

Teoretická část práce, jež se zabývá především sexualitou, je rozšířena o část praktickou. Tvoří ji výzkum – rozhovory s učitelkami předmětu občanská a rodinná výchova, výchova ke zdraví a vzdělávací oblasti člověk a zdraví na téma sexuální výchova. Důležité je zmínit, že respondentky byly vybrány náhodně, ale osloveno bylo pouze ženské pohlaví, neboť se autorka zatím nesešla s případem, že by dané téma učil muž. Celkem 10 dotázaných odpovídalo především na otázku, jak se jim tato výchova učí. Výsledky budou shrnuty v následujících řádcích.

Daná metoda praktické části práce (rozhovory) souzní s kontextem tématu, navazuje na kapitolu Sexuální výchova. Rozhovory se jeví více přínosnými, reliabilními a validními než anonymní dotazníky. V obou metodách je sice zaručena anonymita dotazovaných, ale dle mého názoru z odpovědí respondentek během rozhovorů mohou vyplynout neočekávatelné, pro práci význačné odpovědi, neboť dotazované učitelky nejsou omezeny vybranými odpověďmi (v případě strukturovaného dotazníku) či se lépe vyjádří ústně a dále se jich mohu doptávat, mohu navázat na to, co sdělily. Původně se výzkum měl zaměřit na žáky základních škol metodou dotazníků, ale do jejich odpovědí by se promítala celá řada rušivých elementů, v případě učitelek sexuální výchovy se jedná o více reliabilní odpovědi, které i lépe spadají do kontextu práce.

Ráda bych uvedla výzkum odpovědí jedné respondentky a reagovala na ni: „Na téma sexuální výchovy v základní škole se stále vedou diskuze mezi odborníky, veřejností (rodiči) a učiteli. Jde o neshodu v hloubce probíraného učiva, někteří rodiče dávají najevo nespokojenost s výukou tohoto tématu vůbec. Podobné je to u učitelů, některým sexuální výchova nevádí, jiní se jí vyhýbají. Otázka je – do jaké míry by měli o těchto věcech informovat děti rodiče, do jaké učitelé?“ Podle Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy se žák poprvé dozvídá o sexualitě ve své rodině, po rodině ho obeznamuje s tématem učitel.²¹⁶ Celkem šokující pro mě byla odpověď, když žáci učitelce sdělili, že se o sexuálním chování doma s rodiči nebaví nikdo v dané

---

²¹⁶ Desatero MŠMT k sexuální výchově. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2011 [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/desatero-msmt-k-sexualni-vychove?highlightWords=sexu%C3%A1ln%C3%AD+v%C3%BDchova>

třídě. Je to správný přístup? Jak již bylo zmíněno, rodina je primární sociální skupina, kde by se žáci o sexualitě měli dozvědět blíže.

Z pořizovaných rozhovorů vyplývá, že většina respondentek se přiklání k otevřené sexuální výchově, nemají problém ji učit, informace o sexualitě jsou pro žáky nezbytné a zazněla i odpověď, že je třeba mluvit otevřeně. Pouze jedna dotazovaná k ní má negativní vztah: „Já sexuální výchovu neučím moc ráda, [...]. Sama ráda využívám dokumenty nebo texty a prezentace, abych sdělovala pouze fakta, nechci se moc pouštět do osobní roviny nebo diskuzí. Uznávám však, že tahle oblast je velmi důležitá a děti potřebují mít patřičné informace. Myslím, že výuka sexuální výchovy je jedna z nejtěžších.“ K tomuto *Doporučení MŠMT k realizaci sexuální výchovy v základních školách* (2010) tvrdí, aby učitel: „byl otevřený k více možným náhledům na sexualitu (byl otevřený např. k diskusi v téhle souvislosti) a respektoval individuální zvláštnosti žáka popř. rodiny, ze které žák pochází.“²¹⁷ Další dotazovaná sexuální výchovu učila prostřednictvím besed s lékařem a dnes by využila stejnou metodu výuky, a to z důvodu, že pokud by některý rodič s danou besedou nesouhlasil, žák by se nemusel zúčastnit.

Zajímavá byla odpověď, kdy jedna učitelka (31 let praxe) porovnává na základě informovanosti žáků dřívější generaci s tou současnou: „[...] porovnávám zkušenosti naší generace a dostupnost antikoncepce s tím, jaké jsou možnosti dnes. Myslím, že my jsme nebyli poučení prakticky vůbec a v posledním ročníku gymnázia jsme měli 6 již narozených dětí a další na cestě.“

Několikrát se vyskytly odpovědi, že dotazované kladou důraz při výuce sexuální výchovy na pěstování dlouhodobých vztahů mezi partnery a odpovědnost za své chování, což je i cílem současné výchovy v sexualitě.

Ptala jsem se některých také na to, zda učením o různých druzích antikoncepce v dětech nezakořeňujeme to, aby žily nezávazně, co se týče partnerských vztahů. Odpovědi byly negativní – nesouhlasily s tímto názorem.

Respondentky se neseťkaly s tím, že by si na ně někdo stěžoval kvůli jejich otevřenosti v tomto tématu. Pouze jedna tvrdila, že si rodiče nepřáli, aby se jejich dítě zúčastnilo výkladu

---

²¹⁷ Doporučení k realizaci sexuální výchovy v základních školách. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2010, 6 [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/doporuzeni-msmt-k-realizaci-sexualni-vychovy-v-zakladnich>

o tématech ze sexuální výchovy. Nejspíše se jednalo o náboženské důvody. V otázce věřících dětí zazněla další odpověď jedné z dotazovaných respondentek: „i takové děti by měly vědět o normálních věcech a nebýt za exoty mezi vrstevníky. [...] Jediné co, tak mám kloučka z rodiny jehovistů a tam se snažím opatrněji s Vánoce apod." *Doporučení MŠMT k realizaci sexuální výchovy v základních školách* se k tomuto tématu vyjadřuje následovně: „Doporučujeme, aby škola v ŠVP a MPP zohledňovala např.: [...] etnická, národnostní a náboženská specifika (doporučujeme brát v úvahu etnické a národnostní odlišnosti, respektovat náboženská specifika a jejich vliv na odlišné názory na sexualitu, tato problematika je řešena v uvedených RVP v rámci průřezového tématu Multikulturní výchova) [...]”²¹⁸ Podle jiné učitelky se naopak rodiče sexuální výchově ve školách nebrání, protože si sami neví rady s tím, jak tuto choulostivou problematiku dětem vysvětlit.

Pokud shrneme metody, jež respondentky využívají během realizace výuky sexuální výchovy, jedná se o následující: diskuze, besedy s odborníky, dokumenty, texty, prezentace, anonymní dotazy atd. Dvě z těchto učitelek využívají poslední zmíněnou metodu, kdy žáci mají možnost prostřednictvím anonymních dotazů se dozvědět o dané tematice více. Dle mého názoru se jedná o vhodnou metodu – přeci jenom některé děti se více stydí o tomto tématu mluvit a prostřednictvím anonymity mohou sdělit nějakou svou obavu či se jen informovat. Pro lepší atmosféru během diskuzí o sexuální výchově jedna z dotazovaných sdělila, že využívá tzv. klubovnu, kde je prostor k tomu sedět v kruhu. Přirovnala bych to ke komunitnímu kruhu. Co se týká kázně, pro jednu respondentku je výuka sexuální výchovy jedna z nejtěžších z důvodu udržitelnosti kázně.

Zajímavé bylo i tvrzení, že je rozdíl učit sexuální výchovu v sedmé a deváté třídě. V deváté o tomto tématu mluvit nechtějí, v sedmé je to baví a chtějí všechno vědět. Dle mého názoru v sedmé třídě, tzn. ve věku cca 13 let, má tato věková kategorie zkušenost spíše jen s masturbačními aktivitami, tzn. během výuky sexuální výchovy jsou pro ně informace spíše pouze teoretické, nemají s nimi téměř žádné zkušenosti, je to pro ně lechtivé téma, zábavné. Z výsledků průzkumu z roku 2003 vyplývá, že průměrný věk prvního sexuálního aktu u českých mužů a žen je cca 18 let.²¹⁹ Předpokládám však, že v deváté třídě, tzn. ve věkové kategorii cca 15

---

²¹⁸ Tamtéž s. 4

²¹⁹ GILLERNOVÁ, Ilona, Vladimír KEBZA a Milan RYMEŠ. *Psychologické aspekty změn v české společnosti: Člověk na přelomu tisíciletí* [online]. Praha: Grada, 2011, s. 71 [cit. 2017-07-05]. Psyché (Grada). ISBN 978-802-

let, již někdo první sexuální styk zažil, je to i zákonem povolené, tudíž se jedná o praktickou zkušenost, období první sexuality, o které není lehké mluvit před celou třídou.

Co se týká informovanosti žáků v dnešní době o sexuální výchově, padl názor, že naoko vypadají žáci zcela poučení v této oblasti, ale pak se zjistí, že mají např. zkreslené informace, které neodpovídají realitě.

Z odpovědí je patrné, že se žáci nebojí zeptat, dokonce zazněla odpověď, že přirostují, co se dotazů týče, někdy ale tápou ve zformulování otázky (hlavně při pojmenovávání těla). Také bylo sděleno, že žákům učitelka dává prostor k tomu, co je zajímá. Jak již bylo řečeno, jedna z dotazovaných diskuze nepřipouští.

Když se zaměříme na dotazy žáků směřované konkrétně na sexuální zkušenost respondentek, podle jedné „[...] do osobních věcí jim nic není. Já bych se také žáků neptala, zda masturbují. Další uvádí, že „Dotazy na mé osobní zážitky žákům nepřipouštím, jinak by to probírali doma u večeře a druhý den celé město.“ S těmito negativními reakcemi se však nesetkáváme u všech dotazovaných, některé s tím problém nemají.

Na závěr bych ráda shrnula celý výzkum. Zprvu jsem byla názoru, že mladší učitelky (s tím souvisí i délka praxe) budou více nakloněny otevřené sexuální výchově než starší, ale jelikož se obecně v rozhovorech vyskytuje spíše názor pro otevřenou výchovu v sexualitě a převažuje zde věková skupina s delší učitelskou praxí, tak můj názor byl vyvrácen. Z většiny odpovědí tedy zaznělo, že dotazovaným nevadí výuka sexuální výchovy a žáci se většinou nebojí zeptat (rozdíl můžeme dle jedné respondentky shledat u žáků sedmých a devátých tříd). Podle mého názoru však není nic jednoduchého o sexualitě učit, není to téma jako každé jiné (i přes to, že tato odpověď zazněla), neboť během výkladu se promítne i osobní život samotného učitele²²⁰, ať již přímo, nebo nepřímo, což pro něj nemusí být jednoduché. Záleží na kantorovi, jak si s tímto problémem během výuky poradí, jak dalece se žákům otevře a tomu přizpůsobí i metody výuky

---

4727-981. Dostupné z:

https://books.google.cz/books?id=gbSh8dup3wwC&pg=PA71&lpg=PA71&dq=v%C4%9Bk+prvn%C3%AD+soulo%C5%BEE+v%C3%BDzkumy&source=bl&ots=bYdTypOzDd&sig=Y_mE8n40qcv1rdgU713e5HEFhO8&hl=cs&a=X&ved=0ahUKewigh-C9xe3UAhUC5xoKHaZWBe4Q6AEIRzAF#v=onepage&q=v%C4%9Bk%20prvn%C3%AD%20soulo%C5%BEE%20v%C3%BDzkumy&f=false

²²⁰ Myšleno jako příslušníci obou pohlaví, dále také

(učitelkám otevřené sexuální výchovy dle výzkumu nedělá problém metoda diskuze, ostatní využijí dokument či hodinu přenechají odborníkovi).

7 Závěr

Závěrem bude připomenut obsah diplomové práce s názvem *Sociologie těla a její využití ve výuce na základních školách*, dále její cíle, smysl a nakonec závěry výzkumu výuky sexuální výchovy na 2. stupni základních škol.

Předkládaný text se věnoval vědě sociologie těla, kde se zaměřil na sexualitu, sexuální chování. Připomeňme, že k rozvoji sociologie těla dochází teprve v 80. letech 20. století. Myšlenka, že tělo je společenským konstruktem, tedy i sexualita, prostupovala celou prací. V textu tedy převažovala perspektiva sociologická, avšak sexuologická, biologická či psychologická nevyjímaje. V rámci té psychologické bylo zmíněno, že se sexuálním chováním člověka zabývala i behaviorální teorie (Pavlov, Skinner, Watson a Thorndike).

Diplomová práce analyzovala v teoretické části dějiny sexuality až po současnost a dále sexuální výchovu. V části praktické byla použita kvalitativní metoda výzkumu – rozhovory s učitelkami sexuální výchovy především na téma, jak se jim tato výuková oblast učí.

Pokud si tedy připomeneme historii sexuálního chování, můžeme tvrdit např., že v některých dobách (v textu je zmíněna doba tradiční) sex sloužil pouze jako prostředek k rozmnožování, později byla sexualita oddělena od reprodukce (cílem sexuálního aktu nebylo již pouze plození dětí, ale také sexuální požitek) a v tomto smyslu je typická pro člověka moderního. Se samotným pojmem sexualita se setkáváme teprve nedávno – až v roce 1836. Současný náhled na ni je, že má být: uspokojující, kvalitní, což souvisí s dosažením orgasmu během soulože. To však v dnešní době na člověka klade vysoké nároky – v předkládaném textu bylo např. sděleno, že ženy trpící anorgasmií se pak uchylují k předstírání orgasmu. K takovému hodnocení sexu, jak již bylo řečeno, dříve nedocházelo.

Co se týká klasifikace sexuality, tato práce představila následující: životadárná a nežádoucí, reprodukční a nereprodukční, plastická, manipulativní/instrumentální a expresivní.

V rámci historického exkurzu se diplomová práce zaměřila na počátky sexuality, kdy je sděleno, že o sexuálním životě prvních lidí nevíme téměř nic, první informace získáváme až ze sošek znázorňujících ženské tělo (mohutná prsa, vyklenuté břicho, přehnaně zřetelně znázorněné

pohlaví), antika byla charakteristická svým přirozeným vztahem k sexualitě, tzv. erotickým temnem po rozpadu římské říše však v Evropě dochází ke změně. Dozvěděli jsme se také o fenoménu panenství ve středověku, jenž se v pozdějších dobách již neuplatňuje.

Doba tradiční představovala sex pouze jako prostředek k plození potomků, nebyla žádná osvěta v této oblasti.

V kapitole Moderní doba až současnost se dozvídáme, že viktoriánská buržoazie byla typická tabuizací sexuálního chování – o sexu se nemluví. Až s příchodem zakladatele psychoanalýzy Sigmunda Freuda je prosazena myšlenka, že i ženy mohou mít ze sexu nějaký požitek. Freud zastával názor, že v období dospívání se u žen přesouvá sexuální slast z klitoris do pochvy, klitorální orgasmus zavrhuje, nahlíží na něj jako na něco nedospělého. Sexualitou se zabýval také francouzský sociolog Michel Foucault, jenž si povšiml při studiu sexuálního chování čtyř velkých strategických celků vztahujících se právě k sexualitě: hysterizace ženského těla, pedagogizace dětské sexuality, socializace prokreačního chování a psychiatrizace perverzních slastí. Foucault interpretoval, že probíhal boj proti perverzní slasti, kterou je míněna masturbace. Až americký sexuolog Alfred Charles Kinsey o onanii tvrdí, že je normální součástí sexuality (*Zpráva o sexuálním chování mužů a žen*). I v dnešní době se však objevují názory, že je masturbace nežádoucí (*Důvody, proč neučit sexuální výchovu*). V diplomové práci byly zmíněny současné výzkumy zabývající se onanií na našem území (1993, 1998, 2003 či 2010), jejímiž autory byli např. sexuolog Petr Weiss a Jaroslav Zvěřina. Ti zjistili např., že v roce 1998 někdy masturbovalo 84 % mužů a 58 % žen, avšak oproti roku 2010 někdy onanovalo cca 94 % respondentek. Do první sexuální revoluce (i když dle sexuologa Radima Uzla se žádná takové revoluce nikdy nevyskytovaly, pouze se o daném tématu otevřeněji mluvilo) můžeme zařadit konec 18. a počátek 19. století, kdy na území západní Evropy došlo k velkému množství počtu předmanželských početí a nemanželských dětí, jedná se též o jev zvaný liberalizace sexu. Pánským časopisem Playboy (vznik v 50. letech 20. století) se popularizuje sexualita ve veřejném prostoru (kromě časopisů např. i ve filmu). Pokud se posuneme do současnosti, zvyšuje se počet nevěřících, neboť lidé chtějí být svobodní i v sexualitě. Ve 21. století se objevuje velké množství internetové pornografie, jež je mládeží ve velkém konzumována. Dle německé autorky Gabriele Kuby sledování pornografie vede k poranění psychiky člověka, dále jsme se také setkali s názorem, že důsledkem může být i narušení přirozeného sexuálního vývoje. Realizací

průzkumu v Dolním Sasku a Bavorsku vyplynulo, že lidé ve věku 13–19 let sledují pornografii každý den. V tomto směru může dojít i k závislosti na pornografii či její konzumace může způsobit i trestné činy (příčinou je tvrdá pornografie). Dochází tedy sice k odtabuizování pornografie, ale k tabuizaci důsledků jejího sledování. Tabuizace obecně je v současnosti vystřídaná psychologizací, tzn. sebeuvědomování prostřednictvím sexuality, dále také dochází k degradaci sexuality, jež je zapříčiněná velkým množstvím nezávazných sexuálních zážitků.

Sexualita se v současné době tedy odtabuizovává, avšak některé otázky se sexuálním chováním spjaté zůstávají dál pod rámcem tabu, nejvíce sexualita ve stáří. Společnost totiž např. předpokládala, že kolem 40. roku věku života přestávají mít lidé sex, v dnešní době však dochází k sexuální revoluci v oblasti sexuality seniorů, jež je však na našem území opožděná oproti západním zemím (v USA se setkáváme s nárůstem pohlavních nemocí u seniorů, kteří se nechrání bezpečnými antikoncepčními prostředky). Předkládaný text zdůrazňuje, že je sexuální chování ve stáří normální a přirozené. V rámci současných tabuizovaných otázek je analyzován také jev předstírání orgasmu. Dále se též moc nemluví o tom, že se přeceňuje role hormonální antikoncepce a podceňují pánské ochrany (kondomy) – jen ty (vedle ženského kondomu femidonu) chrání proti pohlavně přenosným chorobám, kapitola Prevence pohlavních chorob tento fakt znovu připomenula.

Kvalifikační práce se také věnovala tématu sexuálních revolucí. Jedna z nich již byla zmíněna (boom v počtu předmanželských početí a nemanželských dětí na konci 18. a začátku 19. století v západní Evropě), další byl příchod křesťanství a prosazení monogamie, znovuoživení tématu rozkoše a sexuality v umění ve 2. polovině 16. století či 60. léta 20. století (v Německu v roce 1961 povolení antikoncepční pilulky, v roce 1969 povinná sexuální výchova na školách). Také do sexuální revoluce můžeme zařadit revoluci Francouzskou či 20. léta 20. století, kdy na Karlově univerzitě vzniká první katedra sexuologie na světě (1921) a na našem území se legalizují potraty a homosexuální chování mezi dospělými (1926). Mezi průkopníky sexuálních revolucí dle práce patří: Markýz de Sade (s ním spojen pojem sadismus), Margaret Sangerová, Alexandra Kollontajová, Wilhelm Reich, Magnus Hirschfeld, Sigmund Freud či Alfred Kinsey.

Sexuální výchova byla nedílnou součástí předkládaného textu. Na její teoretickou část navazuje zmíněný výzkum – rozhovory s učitelkami sexuální výchovy, kdy se především zjišťoval jejich postoj k výuce daného tématu. Co se týká dějin sexuální výchovy na našem

území, ještě v 60. letech 20. století chyběla ucelená koncepce sexuální výchovy, což mění *Koncepce výchovy k rodičovství na základních školách*, *Koncepce výchovy k rodičovství na ZDŠ* (1970) či *Metodický návod k výchově k rodičovství na ZDŠ* (1972). Jejím současným cílem je především působení na žáka, které ovlivňuje formování jeho osobnosti v otázkách rodiny a lidské sexuality. Dnešní sexuální výchova má respektovat různá specifika (např. náboženské vyznání žáka atd.). Dle *Standardů pro sexuální výchovu v Evropě* vydané Světovou zdravotnickou organizací má být např. dítě ve věku 6–9 let nabádáno k masturbaci. Podle Gabriele Kuby však otevřená sexuální výchova vede k demoralizaci sexuality a je třeba sexualizaci dětí zastavit, neboť: deregulace sexuality vede ke kulturnímu úpadku, sexualizace je v rozporu s hormonálním vývojem dětí a mládeže či návyková masturbace vede k fixování narcistické sexuality. Mezi další odpůrce otevřené sexuální výchovy, teď již na našem území, patří autoři publikace *Důvody, proč neučit sexuální výchovu*. Z jejich názorů vyplývá, že se přiklání ke křesťanskému náhledu na sexualitu. Naopak mezi přívržence otevřené sexuální pedagogiky patří např. Helmut Kentler, Rüdiger Lautman, Uwe Sielert, Ina-Maria Philippsová a Karlheinz Valtl, z nichž mezi ty extrémní patří Helmut Kentler se svoji teorií o uvolnění tabu incestu mezi rodiči a dětmi či o podpoře sexuální hry již v mateřských školách. Uwe Sielert vyznával názor, že rodiče by měli podporovat časté onanování svých dětí či že by dítě mělo mít možnost přihlížet pohlavnímu styku rodičů. V teoretické části sexuální výchovy je také sděleno, že svrchovanost v oblasti výchovy má dle *Evropské úmluvy o ochraně lidských práv* rodič, i přesto se však se zásahem státu do sexuální výchovy dětí setkáváme.

Na teoretickou část práce navazuje část praktická – výzkum, jenž byl realizován prostřednictvím rozhovorů s učitelkami sexuální výchovy v rámci předmětů občanská a rodinná výchova/výchova k občanství, výchova ke zdraví či vzdělávací oblasti člověk a zdraví. Daná kvalitativní metoda zapadá do kontextu tématu, navazuje na teoretickou část a je více reliabilní a validní než dotazníky, z těchto důvodů byla zvolena. Co se týká výsledků výzkumu, který se zaměřil především na postoj učitelů k výuce sexuální výchovy, většina respondentek se přiklání k otevřené sexuální výchově, nemají problém ji učit. Dotazované využívají následující metody během realizace výuky výchovy v sexualitě: anonymní dotazy, diskuze, prezentace, videa, dokumenty, texty, komunitní kruh, besedy atd. Zazněla odpověď, kdy během výuky učitelka přihlížela k náboženským specifikům, čemuž přizpůsobila výuku. Žáci se většinou nebojí zeptat, respondentky jsou některé otevřené, co se týká otázek přímo na jejich sexuality, další nikoliv.

Jedna dotazovaná spatřuje rozdíl v přístupu žáků sedmé a deváté třídy k realizaci výuky daného tématu, s největší pravděpodobností je to dáno tím, že vyšším věkem mají žáci více sexuálních zkušeností, nejedná se tedy pouze o teorii, ale již o praktickou zkušenost, a žáci se začínají více stydět. Setkáváme se s odpovědí, že jsou děti informovány např. prostřednictvím internetu, na druhou stranu ale zaznělo, že jsou poučeny pouze naoko, mají zkreslené informace. V této souvislosti jedna respondentka odpověděla, že v její třídě (30 žáků) se žáci o sexualitě s rodiči vůbec nebaví.

Ráda bych připomněla cíl a smysl práce: představit proměny pohledu společnosti na sexualitu v historii (hloubka otevřenosti tohoto tématu) a zaměřit se také na současnost. Dalším významným cílem bylo zamyšlení se nad dílčími tématy sexuality (sex ve stáří, prevence pohlavních chorob, anorgasmie u žen atd.) a jejich připomenutí. Dalším smyslem této diplomové práce bylo její možné využití ve výuce na druhém stupni základních škol (součást výuky některých částí textu v předmětu občanská a rodinná výchova/výchova k občanství, výchova ke zdraví či ve vzdělávací oblasti člověk a zdraví).

Ověřeny byly následující pracovní hypotézy v textu zmíněné: Mladší učitelky (s tím souvisí i délka praxe) budou více nakloněny otevřené sexuální výchově než starší. V rámci výzkumů převažuje věková skupina dotazovaných respondentek s delší učitelskou praxí. Z rozhovorů vyplývá, že většina učitelek se přiklání k otevřené sexuální výchově, daná pracovní hypotéza tedy byla vyvrácena. Další pracovní hypotézou bylo, že na základě mé pedagogické praxe na vysoké škole jsem vypožorovala, že některé učitelky nerady sexuální výchovu vyučovaly, nebylo to pro ně příjemné. Domnívala jsem se, že i ve výzkumech bude tento názor převládat, k čemuž nedošlo – většině dotazovaným nedělá problém výuku výchovy k sexualitě realizovat. Další pracovní hypotéza byla následující: Žáci se v současné době nebojí mluvit o sexualitě, nemají strach se zeptat. Většina respondentek tuto tezi potvrdila.

Na úplný závěr je třeba říci, že sexualita, ať chceme, nebo ne, je přirozenou, nedílnou a důležitou součástí života člověka. Žijeme ve společnosti blahobytu, radostí a potěšení, tyto radosti a uspokojení se nám dostávají i prostřednictvím sexuality, neboť oddělením sexuality od reprodukce a odtabuizováním tohoto tématu se před námi odkrývají sexuální slasti všeho druhu. Neměli bychom ale zapomenout na to, že hlavním cílem sexuality mezi lidmi je reprodukce,

protože kdybychom tento fakt opomenuli, mohli bychom jako lidstvo vyhynout. Sexuální výchova je tak prostředkem k vytváření tohoto přístupu.

8 Literatura a zdroje

Knihy:

FAFEJTA, Martin. *Sexualita a sexuální identita: sociální povaha přirozenosti*. Praha: Portál, 2016. ISBN 9788026210306.

FOUCAULT, Michel. *Dějiny sexuality: Vůle k věděni*. V Praze: Herrmann, 1999.

GIDDENS, Anthony. *Proměna intimity: sexualita, láska a erotika v moderních společnostech*. Praha: Portál, 2012. ISBN 9788026201755.

GILLERNOVÁ, Ilona, Vladimír KEBZA a Milan RYMEŠ. *Psychologické aspekty změn v české společnosti: Člověk na přelomu tisíciletí* [online]. Praha: Grada, 2011 [cit. 2017-07-05].

Psyché (Grada). ISBN 978-802-4727-981. Dostupné z:

https://books.google.cz/books?id=gbSh8dup3wwC&pg=PA71&lpg=PA71&dq=v%C4%9Bk+prvn%C3%AD+soulo%C5%BEE+v%C3%BDzkumy&source=bl&ots=bYdTypOzDd&sig=Y_mE8n40qcv1rdgU713e5HEFhO8&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwigh-C9xe3UAhUC5xoKHaZWBe4Q6AEIRzAF#v=onepage&q=v%C4%9Bk%20prvn%C3%AD%20soulo%C5%BEE%20v%C3%BDzkumy&f=false

HARRINGTON, Austin. *Moderní sociální teorie: základní témata a myšlenkové proudy*. Praha: Portál, 2006. ISBN 8073670933.

KUBÍK, Josef. *Sexualita bez tabu*. V Brumovicích: Carpediem, 2010. ISBN 9788087195109.

KUBY, Gabriele. *Globální sexuální revoluce: ztráta svobody ve jménu svobody*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2014. ISBN 9788087864135.

LENDEROVÁ, Milena, Vladan HANULÍK a Daniela TINKOVÁ, ed. *Dějiny těla: prameny, koncepty, historiografie*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2013. ISBN 9788074650680.

MORUS. *Světové dějiny sexuality*. Praha: Horizont, 1969.

PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, Jaroslava. *Manželská sexualita*. Praha: Avicenum, 1986.
Rodinný kruh.

PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, Jaroslava a Jan RABOCH. *O sexualitě a partnerských vztazích*.
Praha: Galén, 2005. ISBN 8072623230.

PREKOPOVÁ, Jiřina. *Malý tyran* [online]. 6. vyd. Praha: Portál, 2009 [cit. 2017-07-04]. ISBN
978-80-262-0541-8. Dostupné z: http://obchod.portal.cz/Foto/sample/eknihy/maly_tyran.pdf

UZEL, Radim. *Sex - odhalené tabu*. V Praze: Grafoprint, 1992. ISBN 8090059643.

WEISS, Petr a Jaroslav ZVĚŘINA. *Sexuální chování v ČR - situace a trendy*. Praha: Portál,
2001. ISBN 80-717-8558-X.

Časopisy:

CICHÁ, Martina. Proměny „ženské“ a „mužské“ sexuality v kulturně antropologickém
diskursu. *Anthropologia integra: Časopis pro obecnou antropologii a příbuzné obory* [online].
2015, 6(2) [cit. 2017-07-02]. Dostupné z:
https://journals.muni.cz/anthropologia_integra/article/view/4518/3584

JARKOVSKÁ, Lucie a Kateřina LIŠKOVÁ. Tradice, její rozpad a záchrana skrze sex:
Diskurzivní strategie odpůrců sexuální výchovy. *Sociologický časopis*. 2013, 49(2).

KATRŇÁK, Tomáš. Proměna vnímání sexu a vznik sexuality. *Sociální studia*. 1999, (4).

SCHINDLER, Franz. Sexuální revoluce - čeho skutečně dosáhla a pro koho? *Tvar* [online].
2014, 25(1) [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <http://old.itvar.cz/prilohy/780/Tvar01-2014.pdf>

SIEBEN, Anna. Zur Konstruktion von Geschlecht und Sexualität in behavioristischen
Lerntheorien. Ein wissenschaftshistorischer Beitrag. *Journal für Psychologie* [online].

2010, 18(3) [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://www.journal-fuer-psychologie.de/index.php/jfp/article/view/33/181>

SOKOL, Jan. Muž a žena – malé nahlédnutí do sexuální antropologie. *Listy: Dvoutměsíčník pro kulturu a dialog* [online]. 2003, (6) [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=036&clanek=060326>

TŘEŠŇÁK, Petr. Horké chvílky seniorů. *Respekt* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2014/38/horke-chvilky-senioru>

Akademické práce:

HROMKOVÁ, Lucie. *Spokojenost partnerů v oblasti sexuality* [online]. Olomouc, 2012 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <http://www.galen.cz/idistrik/vydav/?module=katalog&page%5Bbook%5D=60>. Diplomová práce.

KAČENOVÁ, Monika. *Problém těla a společnosti*. České Budějovice, 2013. Bakalářská práce.

MARTÍNKOVÁ, Jitka. *Spiritualizace těla: Tělesnost v Haré Kršna (ISKCON) a v českém oshovském hnutí v kontextu teorie tzv. spirituální revoluce* [online]. Brno, 2010 [cit. 2017-07-06]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/145448/ff_m/DP_Spiritualizace_tela_JM.pdf. Diplomová práce.

PLECHÁČKOVÁ, Barbora. *Panensství jako determinant sociální reality* [online]. Plzeň, 2012 [cit. 2017-07-03]. Dostupné z: https://otik.uk.zcu.cz/bitstream/11025/2978/1/BAKALARSKA_PRACE_PLECHACKOVA_BARBORA.pdf. Bakalářská práce.

PROCHÁZKOVÁ, Petra. *Současná diskuse o sexuální výchově v České republice a stanovisko římskokatolické církve k této problematice* [online]. Praha, 2014 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/149931/>. Diplomová práce.

ŠABEK, Jiří. *Kulturismus a revoluce: K otázce sociálních dějin tělesnosti v Československu*. [online]. Praha, 2016 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/150514/>. Diplomová práce.

ŠPIRKOVÁ, Jana. *Sexualita ve stáří* [online]. Olomouc, 2013 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/kqmhhi/>. Bakalářská práce.

TICHOTOVÁ, Lenka. *Masturbace a masturbační fantazie českých žen* [online]. Praha, 2010 [cit. 2017-06-24]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/87243/>. Diplomová práce.

Další zdroje:

KHOLOVÁ, Linda. Tabu v sexu. *Azrodina.cz: To nejlepší pro rodinu* [online]. 2007 [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://www.azrodina.cz/1901-tabu-v-sexu>

KLIMEŠ, Jeroným. Co chybí v příručkách o sexu? *Rodina.cz: Každodeník o dětech a rodičích* [online]. 2012 [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://www.rodina.cz/clanek8645.htm>

Anthony Giddens. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Anthony_Giddens

Michel Foucault. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Michel_Foucault#D.C3.ADlo

Bryan Turner (sociologist). In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Bryan_Turner_\(sociologist\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Bryan_Turner_(sociologist))

Richard Lewinsohn. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://de.wikipedia.org/wiki/Richard_Lewinsohn

Milena Lenderová. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Milena_Lenderov%C3%A1#V.C3.BD.b.C4.9B.r_z_d.C3.AD.la

Jeroným Klimeš. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jeron%C3%BD.m_Klime%C5%A1

Gabriele Kuby. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Gabriele_Kuby

Petr Weiss. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Petr_Weiss

Daniel Bovet. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Daniel_Bovet

Oswalt Kolle. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://de.wikipedia.org/wiki/Oswalt_Kolle

Bod G. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Bod_G#Historie

Filip Stanislav Kodym. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Filip_St Stanislav_Kodym#D.C3.ADlo

Bernard Bolzano. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Bernard_Bolzano#U.C4.8Ditel_a_kn.C4.9Bz

Alfred Kinsey. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Alfred_Kinsey

Kinseyho zprávy. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Kinseyho_zpr%C3%A1vy

Playboy. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Playboy>

Victor Cline. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Victor_Cline

Markýz de Sade. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Mark%C3%BDz_de_Sade#Jeanne_Testardov.C3.A1_.E2.80.93_prvn.C3.AD_skand.C3.A11

Margaret Sangerová. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Margaret_Sangerov%C3%A1#.C5.BDivot

Alexandra Kollontajová. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Alexandra_Kollontajov%C3%A1

Wilhelm Reich. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Wilhelm_Reich

Výmarská republika. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%BDmarsk%C3%A1_republika

Magnus Hirschfeld. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Magnus_Hirschfeld

Gender mainstreaming. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Gender_mainstreaming

Professor Lisa Blackman. *Goldsmiths, University of London* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://www.gold.ac.uk/media-communications/staff/blackman/>

The Body and Social Theory: O autorovi (2003). *Google: Knihy* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: https://books.google.cz/books/about/The_Body_and_Social_Theory.html?id=WEtRI2FuHa0C&redir_esc=y%20-%20do%20seznamu%20literatury

Vladan Hanulík. *Ústav historických věd Fakulty filozofické Univerzity Pardubice* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://uhv.upce.cz/cs/vladan-hanulik/>

Doc. Mgr. Daniela Tinková, Ph.D. *Univerzita Karlova* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/whois2/osoba/1957899202171421/?lang=cs>

Josef Kubík. *Databazeknih.cz* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/autori/josef-kubik-13939>

Austin Harrington. *Databazeknih.cz* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/autori/austin-harrington-39580>

Životopis: Prof. Jan Sokol, Ph.D., CSc. *Jan Sokol* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://www.jansokol.cz/2014/01/zivotopis/>

Franz Schindler. *Deník Referendum* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/autor/865-franz-schindler>

Professor Chris Shilling. *University of Kent* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://www.kent.ac.uk/sspsr/staff/academic/s/shilling-chris.html>

Vladimír Štverák. *Databazeknih.cz* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/autori/vladimir-stverak-88827>

Erotikon. *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/6307-erotikon/prehled/>

Extase. *Česko-slovenská filmová databáze* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/6308-extase/prehled/>

Tabu české společnosti? Sex ve stáří, říká socioložka Jiřina Šiklová. *OnaDnes.cz* [online]. 2010 [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: http://ona.idnes.cz/tabu-ceske-spolecnosti-sex-ve-stari-rika-sociolozka-jirina-siklova-1f6-/spolecnost.aspx?c=A100212_133232_ona_ony_jup

Doporučení k realizaci sexuální výchovy v základních školách. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2010 [cit. 2017-07-04]. Dostupné z:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/doporuceni-msmt-k-realizaci-sexualni-vychovy-v-zakladnich>

Desatero MŠMT k sexuální výchově. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2011 [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/desatero-msmt-k-sexualni-vychove?highlightWords=sexu%C3%A1ln%C3%AD+v%C3%BDchova>

Orgasmus občas předstírá 70 procent žen a pětina mužů. *TÝDEN.CZ* [online]. [cit. 2017-07-08]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/zdravi/vztahy/orgasmus-obcas-predstira-70-procent-zen-a-petina-muzu_314850.html

Ženský orgasmus má svůj svátek. Každá se ho může naučit dosáhnout. *OnaDnes.cz* [online]. [cit. 2017-07-08]. Dostupné z: http://ona.idnes.cz/mezinarodni-den-zenskeho-orgasmu-dlc-zdravi.aspx?c=A140808_091844_zdravi_pet

9 Přílohy

Rozhovor č. 1

Ročník: 7.

Praxe: 20 let

Jak se Vám učí sexuální výchova na druhém stupni základní školy? Zajímá mě postoj učitelů k této problematice, k výuce tohoto tématu.

Nevím přesně, co potřebujete vědět. Já sexuální výchovu neučím moc ráda, ve třídě jsou děti, které vědí vše, a pak ty, které vědí minimum. Sama ráda využívám dokumenty nebo texty a prezentace, abych sdělovala pouze fakta, nechci se moc pouštět do osobní roviny nebo diskuzí. Uznávám však, že tahle oblast je velmi důležitá a děti potřebují mít patřičné informace. Myslím, že výuka sexuální výchovy je jedna z nejtěžších.

Proč se nechcete pouštět do osobní roviny a diskuzí?

Je mi to osobně nepříjemné.

Bojíte se přímo nějaké konkrétní otázky?

Konkrétní otázky se nebojím, to vždy nějak ustojím.

A proč myslíte, že výuka sexuální výchovy je jedna z nejtěžších?

Je to dost osobní a intimní. Děti se vždy chovají odlišně v průběhu výuky, je těžké udržet kázeň.

Jsou žáci zvědaví v této oblasti? Nebojí se zeptat?

Oni se spíš stydí a hloupě pochechtávají. Navenek vypadají, že jsou plně informovaní, ale pak zjistíte, že informace jsou neúplné, zkreslené nebo úplně chybné.

Jak byste se zachovala v situaci, kdyby se přímo Vás děti zeptaly například, kolik jste měla sexuálních partnerů, jaký máte názor na nezávazný sex či v případě tématu onanie, zda masturbujete atd. Odpověděla byste jim? Omlouvám se, jestli Vás nějakým způsobem uvádím do

rozpaků a jsou to pro Vás obtížné otázky, ale já sama jsem se minimálně s jednou takovou otázkou již setkala – přímo s tou masturbací, takže je to reálná otázka.

Ne, myslím, že do osobních věcí jim nic není. Já bych se také žáků neptala, zda masturbují.

Myslíte si, že učením o různých druzích antikoncepce v dětech zakořeňujeme to, aby žily nezávazně, co se týče partnerských vztahů, a že tím podkopáváme rodinu? Četla jsem o tom v jedné knize...

To je blbost, děti musí znát, jak funguje jejich tělo, antikoncepci, promiskuitu, vhodné a nevhodné partnery. Antikoncepci potřebuji k plánovanému rodičovství, rozhodně v nich nebuduje představy o promiskuitním životě.

Rozhovor č. 2

Ročník: 7.–9.

Praxe: 31 let

Jak se Vám učí sexuální výchova na druhém stupni základní školy? Zajímá mě postoj učitelů k této problematice, k výuce tohoto tématu. Chodila jsem k Vám na praxi z občanské výchovy, a tak předběžně tuším a vyzorovala jsem, že Vám asi problém nedělá učit tuto problematiku.

To, na co se ptáte, je dnes součástí předmětu výchova ke zdraví, který je zaveden na naší škole od 7. až do 9. ročníku, témata sexuální výchovy jsou zařazena v každém z těchto ročníků. Máte pravdu, tato témata mi ve výuce nevadí, možná i vzhledem k mému věku žáci nemají problém se na cokoli zeptat a já nemám problém jim odpovídat. Samozřejmě se snažím vysvětlit všechno přiměřenou formou, ale opravdu se nevyhýbám ničemu. A pro všechny případy, pokud by se někdo ostýchal přímo zeptat, může svůj dotaz zanechat anonymně v šuplíku ve třídě, kde vyučuji. Byla jsem u toho, když se tvořily osnovy předmětu, byla jsem okresním metodikem občanské výchovy do roku 2009. V polovině 90. let byl tlak na to zařadit sexuální výchovu do předmětu, nakonec vznikl nový předmět nebo možnost tento předmět zavést a součástí se stala i sexuální výchova, vedle toho rodinná výchova, zdravý životní styl a témata k bezpečí jedince. A ještě: Učím tento předmět od samého počátku, tedy i v době, kdy to bylo součástí občanské výchovy.

Dělá Vám problém odpovědět i na otázky, které by se týkaly přímo Vaší sexuální zkušenosti? Např. kolik jste měla sexuálních partnerů, jaký máte názor na nezávazný sex atd. Jak byste se zachovala v této situaci?

Ani s tím nemám problém, vlastní sexuality se nebojím, samozřejmě nejdu do podrobností, ale spíš porovnávám zkušenosti naší generace a dostupnost antikoncepce s tím, jaké jsou možnosti dnes. Myslím, že my jsme nebyli poučeni prakticky vůbec a v posledním ročníku gymnázia jsme měli 6 již narozených dětí a další na cestě. A otázky týkající se nezávazného sexu poměrně dost souvisí s tím, jak si každý váží sám sebe, je-li snadno k mání, nebo chcete-li rozhodování o své budoucnosti začíná tím, že vím, jaké to může mít následky. Alkohol, drogy, sex s někým, s kým pak nechci mít nic společného, spíš tedy moje právo, moje rozhodování, můj život a míra informací, moje budoucnost.

Dnes jsem měla rozhovor s jinou „občankářkou“ a říkala mi, že se spíše sexuální výchově vyhýbá nebo ji probere jen sporadicky, hodně povrchně, že se stejně moc v rámci roku nestíhá. Také se bojí reakce rodičů – setkala jste se někdy s tím, že by si na Vás třeba rodič stěžoval, že jste moc otevřená v rámci sexuální výchovy?

Setkala jsem se s takovou reakcí jen jedinkrát za svoji praxi, kdy si rodiče nepřáli témata ze sexuální výchovy, bylo to tuším z náboženských důvodů, ale nakonec dívku ze školy nepřendali. Já to dělám tak, že vždy na začátku roku dám plán témat, která si žáci napíší na první stranu sešitu, a zadám projekty na 1. a 2. pololetí i s termíny odevzdání, tím se rodiče mohou, mají-li zájem, s tématy seznámit. Naopak většina rodičů to vítá, protože sami neví, jak s puberťáky tato témata probírat. Pravda je, že pokud existuje předmět výchova ke zdraví, tak se většina témat přesouvá do těchto hodin a ve výchově k občanství se tomu nemusí věnovat.

Rozhovor č. 3

Ročník: 6., 8. a 9.

Praxe: 30 let

Jak se Vám učí sexuální výchova na druhém stupni základní školy? Zajímá mě postoj učitelů k této problematice, k výuce tohoto tématu.

Občanskou a rodinnou výchovu jsem učila neaprobovaně ve své dosavadní praxi několikrát, a to v šestém, osmém a devátém ročníku. Poprvé to bylo ještě podle starých osnov pro základní devítileté školy. V dřívějších letech mívali žáci besedy s lékařkou, tak nebylo nutné věnovat tomuto tématu zvláštní pozornost v hodinách OV. Na téma sexuální výchovy v základní škole se stále vedou diskuze mezi odborníky, veřejností (rodiči) a učiteli. Jde o neshodu v hloubce probíraného učiva, někteří rodiče dávají najevo nespokojenost s výukou tohoto tématu vůbec. Podobné je to u učitelů, některým sexuální výchova nevádí, jiní se jí vyhýbají. Otázka je – do jaké míry by měli o těchto věcech informovat děti rodiče, do jaké učitelé? Proto si s dětmi povídáme hlavně o partnerských vztazích, o tom, které vlastnosti by měl jejich budoucí partner mít, jestli by chtěly založit rodinu, jaké nemoci hrozí při promiskuitním způsobu života atd. K ostatním otázkám jsem se dosud vyjadřovala spíše na základě anonymních dotazů (podle zájmu).

Omezilo by Vás nějakým způsobem ve výkladu sexuální výchovy fakt, že je ve třídě věřící žák? Narážím na otázku, zda jste se někdy setkala s negativní reakcí rodičů, že si nepřejí, aby byla takto otevřená sexuální výchova na dané škole či aby nebyla vůbec v případě jejich dítěte.

S tím jsem se nesešla. Ale myslím si, pokud si dobře pamatuju, že jsme nikdy neprobírali věci, které jsou opravdu intimní, jen jsem došla do roviny, která byla snesitelná pro obě strany (mě i děti). Nechtěla jsem zajít dál, protože tak dobře jsem je neznala a nevěděla jsem, co povídají doma. Ani nevím, jestli by to doma vůbec řekly, byly trochu jiné než dnes. Bylo to před více než 10 lety. Jinak – i dnes bych tuhle otázku řešila besedou s lékařem (když by někteří rodiče nesouhlasili, jejich děti by se nezúčastnily).

Rozhovor č. 4

Ročník: 6.

Praxe: 4 roky

Bylo mi sděleno, že učíte občanskou výchovu. V rámci mé diplomové práce Sociologie těla a její využití ve výuce na základních školách by mě zajímalo, jak se Vám učí sexuální výchova na druhém stupni základní školy (zda se Vám učí dobře, nemáte problémy s dotazy žáků, jste otevřená všem tématům, nebo se jí spíše vyhýbáte či ji odučíte povrchně). Zajímalo by mě postoj učitelů k této problematice – k výuce tohoto tématu.

Co se týče rámce a náplně občanské výchovy, sexuální výchova se zde nevyučuje – je zahrnuta v rámci části rodinná výchova (knihy máme od nakladatelství Fraus, v přepracovaném vydání však je již jen část občanská výchova). Rodinná výchova se u nás samostatně nevyučuje. Co se však týče tématu sexuální výchova, nemám s ním nejmenší problém. Přesto, že není zahrnuta v rámci toho, co máme odučit, vždy se na toto téma nějakým způsobem dostaneme, např. v 6. třídě téma rodičovství – dostali jsme se k antikoncepci, chráněnému a nechráněnému pohlavnímu styku, znásilnění atd. Já osobně nechávám dětem prostor k tomu, co je zajímavé. Tyto hodiny proběhly opravdu zajímavě. Myslím si, že je potřeba o této problematice mluvit a mluvit otevřeně a netvářit se, že děti nosí čápi a vrány. Vzhledem k problémům, které v současné době nastávají mezi dětmi, probíhaly u nás i přednášky věnující se intimitě apod.

Neměla jste někdy problém s tím, že by si přímo na Vás nějaký rodič stěžoval, že jste moc otevřená? Neslyšela jste o takovém případě?

Já bych řekla, že se snažím řešení přizpůsobit věku dětí. Tím myslím, že jinak se budu bavit s třetíáčky – také tam na téma sex došlo, o angličtině a z jejich strany – vše vzniklo z konfliktu mezi chlapci a bylo dokončeno vtipně tím, že dle jednoho třetíáčka se chlapci chrání inkubátorem před otěhotněním. Každopádně si myslím, že každý učitel by měl umět odhadnout, zda se vůbec s tou třídou dá nějak rozumně bavit, a také to, že jinak se mluví s třetíáčky, jinak se šestáčky a jinak s devátáčky. Problém osobně já jsem neměla a co si snažím vzpomenout, ani jsem o něčem takovém neslyšela.

Jak byste řešila fakt, že ve třídě jsou věřící děti, byla byste stejně otevřená?

Taková situace zatím nikdy nenastala, tak nemohu 100% říci, jak by to bylo, ale můj osobní názor je takový, že i takové děti by měly vědět o normálních věcech a nebyt za exoty mezi vrstevníky. Doufám, že víte, jak to myslím. Jediné co, tak mám kloučka z rodiny jehovistů a tam se snažím opatrněji s Vánoce apod.

Dokázala byste otevřeně mluvit třeba i o onanii?

Pokud by byla správná atmosféra ve třídě, myslím si, že by se měly děti dozvědět o tomto tématu více – myslím si, že od rodičů se to nedozví, a měly by vědět, že to není nic špatného ani divného.

Jak byste se postavila k tomu, když by se žáci přímo Vás zeptali na nějaké sexuální zkušenosti, např. kolik jste měla partnerů, zda berete antikoncepci nebo užíváte jinou ochranu či jestli masturbujete.

Naštěstí se mě nikdo neptal zatím a asi bych v tomto případě vybírala otázky (jak na ně odpovím) tak, zda jsou pro mě ještě přijatelné pro odpověď (např. užívání antikoncepce) či zda už jsou opravdu tak intimní (např. ten přesný počet partnerů je zajímat nemusí, rozhodně bych neřekla přesné číslo, ale že jich bylo víc než 1, to jo.) Co se týče masturbace – asi bych nerozebírala detaily a současnost, ale opět bych se snažila říci celkovou osobní zkušenost s ní – a uzavřela to tak, že na ní není nic špatného a naopak může být velmi příjemná.

Nemyslíte si, že učením o různých druzích antikoncepce dětem vlastně říkáme, že je normální žít promiskuitně, a tím podkopáváme i hodnoty rodiny? Četla jsem o tom v jedné knize, která se týká otevřené sexuální pedagogiky.

Tak to si nemyslím. Domnívám se, že každý z nás má právo na to snažit se miminko plánovat a chránit se před nechtěným těhotenstvím. Podívejte se např. na romské rodiny – antikoncepci většinou nepoužívají, rodí od 16, mají spoustu dětí a nejsou pak schopny je pořádně živit atd. atd. atd. Přeci člověk, který se chrání před nechtěným těhotenstvím, přeci nemusí žít promiskuitně, ne? Může mít od střední 1 partnera, ale to neznamená, že od 16 musí žít v každodenním stresu, aby se nestal průšvih. Je pravdou, že v současné době hodně mých kamarádek antikoncepci přestává brát, ale přece jen nám je kolem 30, tudíž už by nebylo tak nevhodné v tomto věku otěhotnět. Myslím, že děti by měly mít přehled o tom, co jim může pomoci.

Rozhovor č. 5

Ročník: 8.

Praxe: 7 let

Jak se Vám učí sexuální výchova na druhém stupni základní školy? Zajímá mě postoj učitelů k této problematice – k výuce tohoto tématu.

Sexuální výchovu učím v 8. ročníku v rámci předmětu člověk a zdraví, učí se mi vcelku dobře, děti téma zajímá, občas mají otázky víc na tělo, ale člověk to musí přejít s nadhledem. Nejedná se přímo o sexuální výchovu, ale o kapitoly Pohlavní soustava – ženské a mužské pohlavní orgány, Vývoj jedince od oplození do narození, Vývoj jedince od narození do smrti, Pohlavní hormony.

Sdělíte mi ty konkrétní otázky, které byly víc na tělo?

Konkrétní otázky si nepamatuju, jen děti čím dál víc přiostrují.

Rozhovor č. 6

Ročník: 8.

Praxe: 15 let

Dozvěděla jsem se, že učíte občanskou výchovu a výchovu ke zdraví. Vykládáte v těchto předmětech i sexuální výchovu?

Nemám aprobaci občanskou výchovu ani výchovu ke zdraví, ale biologii. Letos jsem toto téma učila po velmi dlouhé době (cca 13 letech). Nemám problém s dětmi o sexuální výchově mluvit. Vyhovuje mi ale spíše pohled biologický. Ve výchovách je důležité zaměřit se na vytváření postojů k dlouhodobým vztahům, odpovědnosti za své chování apod. V tom jsem bohužel začátečník a teprve jsem se snažila hledat vhodné didaktické metody, jak toto téma pojmout.

V rámci jakého předmětu tuto výchovu učíte?

Učím ji v osmém ročníku ve výchově ke zdraví.

Rozhovor č. 7

Ročník: 7. a 8.

Praxe: 2 roky

Jak se Vám učí sexuální výchova na druhém stupni základní školy? Zajímá mě postoj učitelů k výkladu tohoto tématu. Je to pro Vás snadné?

Sexuální výchovu máme v rámci předmětu rodinná výchova. Sexuální výchově se věnuji nyní v ročnících 7. a 8. Postoj učitelů je různý, některé paní učitelky ji taktně přeskochí nebo se jí věnují pouze okrajově, jiné se tímto tématem zabývají hlouběji. S výukou sexuální výchovy nemám žádný problém, je to téma jako každé jiné, mluví se o tom hezky, žáci se na toto téma velmi těší, už na začátku školního roku znají stránky učebnice, které o sexuální výchově mluví. Hodiny, které se věnují sexuální výchově, tak většinou probíhají v tzv. klubovně (místnost, kde je koberec, můžeme si sednout do kruhu, můžeme si povídat a atmosféra je mnohem příjemnější, klima přátelštější, propast mezi vyučujícím a žáky je mnohem menší). Při výuce sexuální výchovy vycházím spíše na základě jejich zkušenosti, zjišťuji, co žáci vědí, a na tom stavím. Hodně povídáme, proto je v každé hodině zapojena metoda diskuze, hodně používám prezentaci, pracujeme jako skupina.

Žáci se tedy nebojí zeptat? A Vy se nebojíte odpovědět?

Přesně tak.

Čemu to přičítáte, že jsou takto otevření? Nemůže to být tím, že jste k nim věkově blíže než starší učitelé?

To nemůžu úplně říct, zda je to věkem, nemohu toto potvrdit.

Rozhovor č. 8

Ročník: 7. a 8.

Praxe: 5 let

Jak se Vám učí sexuální výchova na druhém stupni základní školy?

Sexuální výchovu učím pouze jako součást výchovy ke zdraví, kde je poslední kapitolou. Letos ji mám v 8. třídě, loni v 7. Učím ji v pohodě, přistupuji k tomu s kamennou tváří, jako když mluvím o počasí. Dotazy na mé osobní zážitky žákům nepřipouštím, jinak by to probírali doma u večere a druhý den celé město. Jsem mladší, 36, ale učím teprve 5. rokem a žáci nemají problém se mě zeptat na cokoliv. Mají problém správně zformulovat otázku, zejména při pojmenovávání těla, ale nemám pocit, že by se styděli. Taky přiznávají, že doma se o tom s rodiči nebaví (z 30 dětí nikdo), a radši se zeptají mě. V mé třídě to učím ráda, protože je tam prostor pro legraci. Např. minulý týden jsme oblékali kondomy na mrkev, okurku. Nebo slovní hříčky, když se děti nemohou vyjádřit, př. Já: „A co se stane?“ Žák: „Postaví se mu...“ Já: „Vlasy hrůzou?“ Řekla bych, že to celkem utužuje vztah třídní/žák. Je pravda, že ale v sousední třídě je jiné složení žáků. Jsou prospěchově slabší, mají sexistické narážky v běžné mluvě a používají hodně vulgárních výrazů a tam by se mi tuto látku vykládat nechtělo. Asi bych tak raději použila nějaké video a konec.

Rozhovor č. 9

Ročník: 7. a 9.

Praxe: 12 let

V rámci mé diplomové práce by mě zajímalo, jak se Vám učí sexuální výchova na druhém stupni ZŠ. Zajímá mě postoj učitelů k této problematice, k výuce tohoto předmětu.

4. rokem učím občanky a výchovu ke zdraví. A ve výchově ke zdraví je na konci roku ta hlavně pro sedmáky očekávaná sexuální výchova. Myslím, že je to baví a jsou dost otevření všemu a chtějí všechno vědět a ptají se i mě. Třeba, kdy jsem se poprvé milovala. Pak hrajeme hru, kdy mají asi 40 otázek, co se týká sexu, a jsou dvě skupiny a jedna skupina se druhé ptá a pak opačně.

Znají toho docela dost. Taky mají jednou za rok besedu o sexu a drogách a pouštím jim dokument na toto téma. Učím ji i v devítce, ale tam se děti více stydí a moc se o tomto tématu nechtějí bavit. Záleží na třídě a tato třída, co mám letos devátáky, tak se nezapojují do ničeho.

Rozhovor č. 10

Ročník: 8. a 9.

Praxe: 33 let

V rámci mé diplomové práce Sociologie těla a její využití ve výuce na základních školách by mě zajímalo, jak se Vám učí sexuální výchova na druhém stupni základní školy (zda se Vám učí dobře, nemáte problémy s dotazy žáků, jste otevřená všem tématům, nebo se jí spíše vyhýbáte či ji odučíte povrchně). Zajímalo by mě postoj učitelů k této problematice – k výuce tohoto tématu.

Sexuální výchovu máme zařazenu do plánu výchovy k občanství. Učím to řadu let, tématu se nevyhýbám. Žáci si mnoho informací vyhledají samostatně na internetu, to dnes není problém. Snažím se s žáky mluvit tak, aby se chovali odpovědně i k sobě i druhým.